
HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ KONULARI

Editör: Prof.Dr. Mehmet Őükrü GÜLAY

yaz
yayınları

Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği Konuları

Editör:

Prof. Dr. Mehmet şükri GÜLAY

yaz
yayınları

2025

Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği Konuları

Editör: Prof. Dr. Mehmet Őükürü GÜLAY

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

E_ISBN 978-625-5547-90-3

Mart 2025 – Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

info@yazyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Geleneksel Atlı Sporlarda Çevgan Oyunu1

Tuba KALDIRIM

Atlı Sporlarda Gelenekten Geleceğe Polo Oyunu31

Tuba KALDIRIM

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

GELENEKSEL ATLI SPORLARDA ÇEVGAN OYUNU

Tuba KALDIRIM¹

1. GİRİŞ

Türkler, atları hem evcilleştirerek hem de hizmetlerinden faydalanma yoluyla yaşamlarına katmışlardır. Ayrıca Gök Tanrı inancında önemli görülerek, bu hayvana dini ve kültürel bir anlam da yüklemişlerdir. Arkeolojik kazılarda kurganlarda bulunan at gömüleri, atlarla ilgili bilinen en eski izin Kelteminar Kültürü'ne (MÖ 5000-3000) dayandığını ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte, Anav Kültürü'nün Kalkolitik dönemine ait Tunç Çağı'na tarihlenen ikinci katmanda da atlarla ilgili günlük bulgulara rastlanmaktadır ve bu bulgular, Türklerin atla olan güçlü bağını pekiştirmektedir.

Afanasyevo, Andronovo, Karasuk, Taştik ve Tagar kültürlerine ait kurganlarda (mezar höyüklerinde) insanlarla birlikte gömülen kalıntılar ve koşum takımları, Türklerin atlara ne denli büyük bir önem atfettiklerini açıkça ortaya koyuyor. Bu durum, aktarılan Türk tarihindeki merkezi hayat ve hayatın her alanında üstlendiği rolü yansıtmakla birlikte, atın yalnızca bir binek hayvanı değil; aynı zamanda sosyal, ekonomik ve sembolik bir değer taşıdığını da gösteriyor. Türklerin, atı ölümden sonraki yaşamda da yanlarında istemeleri; atların savaş, ulaşım, prestij ve ritüelistik anlamda vazgeçilmez bir yere sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Bu bağlamda, hem maddi hem de manevi

¹ Öğretim Görevlisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, Atçılık ve Antrenörlüğü, tubakaldirim@aybu.edu.tr, ORCID: 0009-0001-9959-4966.

modelde bir statü sembolü ve kültürel bir miras unsuru olarak değerlendirildiği görölmektedir. (Çoruhlu 2012:1055)

MS. 4. Ve 5. yüzyıldan kalma Batı kaynaklarında, Avrupa Hunları hakkında yapılan gözlemler oldukça çarpıcıdır. Bu kaynaklar, Hunların atla olan ilişkisini şu şekilde betimlemektedir: "Henüz kendi başına durabilecek kadar güçsüz olan bir Hun çocuğunun yanında dahi, eyerlenmiş bir at yer alırdı. Atın sırtında yemek yer, iğer, ticaret yapar, sohbet eder ve uyurlardı. At, başka halkları sırtında taşıırken Hunlar adeta at sırtında yaşamlarını sürdüren bir toplum olarak varlıklarını devam ettiriyorlardı." Bu anlatım, atın sadece ulaşım aracı değil, aynı zamanda Hunların günlük yaşantısının temel unsuru haline geldiğini gözler önüne seriyor. At, Hunların toplum yapısının, kültürlerinin ve yaşam tarzlarının merkezinde bulunmuş; bu sayede onlar at sırtında yalnızca savaşmakla kalmamış aynı zamanda sosyal ve ekonomik faaliyetlerini de bu şekilde gerçekleştirmişlerdir. At, adeta bir yaşam alanı olmuş: Hunlar için savaşın, ticaretin, eğitimin ve sosyal etkileşimin bir arada gerçekleştiği bir platform halini almıştır. (Sertkaya 1995: 26, Linder 1962: 18).

Konar-göçer Türk boyları, göç ettikleri yerlere kültürel verilerini bırakmayı bir gelenek haline getirmişlerdir. Bazen yöntem belirlemek amacıyla işaretler kazımış, bazen mensubu oldukları uzunlukta damgalar bırakmış, bazen de kutsal kabul ettikleri sistemlerin, önem verdikleri cihazların tasvirlerini kayalara işlemişlerdir. Bu tasvirler arasında dikkat edilmesi gerekenlerden biri ise resimlerdir. At, Türklerin kayalara çizdikleri en eski ve en anlamlı semboller arasında yer alır. Bunun temel nedeni, atı ilk evcilleştirerek dünya medeniyetine kazandıran millet Türkler'dir. Bu önemli başarı sonucunda Türk toplumunda atlar, sadece bir ulaşım ve savaş aracı değil; aynı zamanda kültürel bir sembol haline gelmiştir. Atlar kaya resimlerinde yer alıyor, Türklerin atla kurduğu güçlü bağ; atları

dini ritüeller, toplumsal statüden sanat ve mitolojiye kadar onu vazgeçilmez bir yere taşıyor. Bu durum, Türklerin atı yalnızca bir hayvan olarak değil, aynı zamanda kimliklerini, sosyal organizasyonlarını ve dünya izlemelerini şekillendiren temel bir unsur olarak gördüklerini açıkça ortaya koyuyor. (Ceylan 2015).

Türklerin yaşamı, uzun süre boyunca at üzerinde şekillendiği için, at etrafında gelişen yüksek bir kültür ortaya çıkmıştır. Atı doğru kullanmak, ondan en verimli şekilde yararlanmak, ona yön vermek ve at üzerinde savaşabilmek gibi beceriler, Türklerin yaşam biçimiyle bütünleşmiş, küçük yaşlardan itibaren bu yetenekler üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda, Türkler atı yalnızca bir ulaşım aracı olarak değil, bir yaşam arkadaşı olarak görmüş ve onun tüm özelliklerini en iyi şekilde öğrenmeye çalışmışlardır.

At üzerinde dörtnala giderken, aynı anda yay gerip ok atabilme yeteneği, Türklerin atla olan derin ilişkilerinin bir göstergesidir. Bu beceri, sadece fiziki bir yetenek değil, aynı zamanda yüksek bir denge, hız ve çeviklik gerektiren bir sanattır. Atın hızla dört nala koşarken, dört ayağının yerden kesildiği an, yay gerilip ok atıldığında, hedefin şaşmadan isabetle vurulması sağlanabiliyordu. Bu, süvariliğin zirve noktasıydı ve Türkler, bu beceriyle atlı savaşçılıkta eşsiz bir ustalık kazanmışlardır. Bu yetenek, onları savaş meydanlarında diğer toplumlardan ayırmış, atlı binicilik ve okçuluk konularında olağanüstü bir beceriye sahip olmalarını sağlamıştır. Türkler, bu şekilde mahir at binicileri ve okçular olarak tarihe geçmişlerdir. (Durmuş, 2016: 61- 62). Atlara son derece büyük bir değer veren Türkler, On İki Hayvanlı Takvim'de bir yılı "At Yılı" olarak belirlemişlerdir. (Turan 1941)

"At üzerinde doğan", "Atı ile sonsuzluğa uğurlanan", "Tanrısına atını takdim eden" gibi kavramlar, beslenmelerinin çoğunu at etiyle temin eden bir halkın kültürel yapısını atla

ilişkilendirmek adına daha doğru bir tespit olacaktır. (Çoruhlu 1997) İlk Türkler, vatanları İç Asya'da atı ilk kez ehlileştirerek, buna dayalı olarak kendilerine özgü bir at çobanı kültürü yaratmışlardır. Bu, insanlık tarihindeki nadir bir başarı olup, Türklerin kültürel ve toplumsal gelişiminde önemli etkiler bırakmıştır. Atın evcilleştirilmesi, sadece bir hayvanın insanla etkileşimi değil, aynı zamanda Türklerin yaşam biçimini ve dünyaya bakışlarını şekillendiren bir devrim niteliğindedir. At ve atlı çoban kültürünün doğuşu, yalnızca Türkler için değil, diğer kültürler ve toplumlar için de önemli bir dönüm noktası olmuştur. Diğer kültürler, atın evcilleştirilmesi ve atlı çoban kültürünün temellerini ilk Türklere borçlu olup, bu kültürlerin gelişiminde büyük bir etki yaratmışlardır. Bu başarı, Türklerin hem askeri hem de günlük yaşamındaki etkinliklerini güçlendirerek, atlı göçebe toplumlarının dünya tarihindeki izlerini kalıcı hale getirmiştir. (Koppers, 1941) Atların çeviklik ve hız konusundaki eşsiz kabiliyetleri, onların doğrudan hareket yeteneklerinin yanı sıra, bu özelliklerin insanlık tarihindeki pek çok olayı şekillendiren önemli bir rol üstlendiğini de gösterir. Atlar, sadece savaşlarda ve taşımacılıkta değil, aynı zamanda günlük yaşamda da insanlara büyük avantajlar sağlamıştır. Bu hız ve çeviklik, onları diğer hayvanlardan ayıran en belirgin özelliklerden biridir ve bu sayede at, özellikle göçebe toplumlar için vazgeçilmez bir araç olmuştur. Türklerin geniş coğrafyalara yayılmalarında atın sağladığı hız, dayanıklılık ve zorlu coğrafi engelleri aşabilme yeteneği büyük bir rol oynamıştır. (Belek, 2015, s. 111).

Atların sahip olduğu bu benzersiz özellikler, onu diğer hayvanlardan ayırarak ona belirgin bir avantaj sağlamıştır. Özellikle atların, sahibinin komutlarına hızla yanıt verme becerisi, eğitim süreçlerini kolayca takip edebilmesi ve diğer türlere kıyasla daha hassas olması, atın bu kadar değerli bir varlık haline gelmesinde önemli rol oynamıştır. Bu durum, tesadüfi bir durum değildir; zira "savaşlarda hızlı yön değiştirme ve uzun

mesafelerde koşma kabiliyeti", atın büyük bozkurt devletlerinin oluşumunda kritik bir etkindir. Bozkurt toplumlarında devletin yapısı, esasen atın etrafında şekillenmiş ve bu sayede farklı kabileler üzerindeki denetim sürdürülmüştür. (Durmuş, 2021, s. 5) Bozkır Türk halkının seferlerinde sürekli başarılar elde etmelerinin başlıca sebeplerinden biri, daima yıpratma ve yıldıрма taktiklerini kullanarak savaş hazırlıklarına yönelik yaptıkları spor aktiviteleriydi. Bu halk, askerlik kültürüne yatkın bir şekilde yetişmiş ve savaş yeteneklerini geliştirmek için çeşitli sporlarla meşgul olmuştur. Özellikle at binme ve ok atma, her bireyin pratiğe döktüğü beceriler arasında önemli bir yer tutuyordu. Bu geleneksel spor hareketleri, sadece fiziksel g kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda savaş alanındaki evikliği, dayanıklılığı ve stratejik düşünme yetisini de pekiştirmiştir. At binmek, bozkır kültürünün ve savaşçı ruhunun ayrılmaz bir parçası olmuş, ok atmak ise uzak mesafelere isabetli darbeler yapabilme kabiliyetini geliştiren temel bir beceri olmuştur. Bu tür yetenekler, bozkır Türklerinin savaşlardaki etkinliğini artıran ve onlara sürekli zaferler kazandıran kritik faktörler arasında yer almıştır. (Tarhan 1976: 355 vd.)

Selçuklu döneminde, g gerektiren sporların yanı sıra çeviklik ve beceri isteyen diğer sporlara da büyük ilgi gösterildiğine dair çeşitli kanıtlar bulunmaktadır. Bu dönemde, atlı sporlar ve atla yapılan avcılık önemli bir yer tutmuş, aynı zamanda avgan, cirit ve kılıç gibi savaşçı becerilerini geliştiren sporlar da yaygın bir şekilde yapılmıştır. Atlı sporlar, hem savaşçı ruhunun pekiştirilmesinde hem de fiziksel gücün artırılmasında etkili bir araç olarak kullanılmıştır. avgan ve cirit gibi oyunlar, özellikle at üzerinde evikliği ve hızlı düşünmeyi teşvik ederken, kılıç gibi silahlarla yapılan sporlar da dövüş tekniklerini geliştirmenin yanı sıra savaş becerilerini arttırmış, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel olarak güçlenmesine yardımcı olmuştur. Selçuklu toplumunun bu tür sporlara verdiği önem, aynı zamanda

savaşçı kültürünün ve toplumun askeri yeteneklerinin güçlenmesine büyük katkı sağlamıştır. (Göksu, 2008: 112 vd.)

Selçuklu döneminde bu sporlar, yalnızca eğitim amaçlı değil, aynı zamanda eğlence unsuru olarak da önemli bir yer tutuyordu. Diğer Türk devletlerinde olduğu gibi, toplumu bir araya getiren spor gösterileri öne çıkmış, bu gösteriler sosyal hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Sultan ve ailesi de zaman zaman bu etkinliklere katılarak, hem izleyici olarak hem de bazen gösterilere dahil olarak yer alırlardı. Sultanlar ve yüksek mevkilerdeki yöneticiler, yalnızca gösterilere katılmakla kalmaz, aynı zamanda göstericilere örnek olacak hareketler yaparak, onlardan daha üstün olduklarını kanıtlamaya çalışlıardı. Bu, sadece bir eğlence değil, aynı zamanda liderlik ve gç gösterisi olarak da işlev görmüştür. Devlet yönetiminin yoğun temposunun ardından, yöneticiler ve aristokratlar kalan zamanlarını atlı sporlar için idman yaparak değerlendirir, bu sayede hem fiziksel güçlerini artırır hem de toplumsal prestijlerini pekiştirmeye devam ederlerdi. Bu tür etkinlikler, hem eğlenceli bir rekabet alanı hem de toplumun askeri ve sosyal yapısını pekiştiren önemli bir faktör olarak kabul edilirdi. (Ögel 1985: 5 vd.; Yıldız 2002: 31) Atlı sporlar, Türklerin günlük yaşamlarında önemli bir yer tutmuş ve çeşitli oyunlar ile at binme becerilerini daha da geliştirmişlerdir. At yarışları, Türklerin hız ve çevikliğe verdiği önemin bir göstergesi olarak öne çıkarken, cirit oyunu ise el yatkınlığını ve hedefe isabetli ok atabilme yeteneğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çöğen oyununda ise vücut esnekliği ve el becerisi ön plana çıkmış, bu oyun Türklerin hem fiziksel hem de zihinsel yeteneklerini artıran bir faaliyet olmuştur. Kök bri oyunu ise, Türklerin at üzerinde denge kurma yeteneklerini geliştirmelerini sağlayan bir başka önemli oyun olarak dikkat çekmektedir. Bu oyunlar, sadece eğlence amaçlı değil, aynı zamanda savaş ve atlı becerilerin gelişimine katkı sağlamıştır.

Türkler, atı eğitme ve onu kendi isteklerine göre yönlendirme konusunda son derece başarılıydılar. At üzerinde yapılan çeşitli hareketler, atların özelliklerine tamamen hâkim olmayı gerektiriyordu. İster çıplak, ister eyerli, isterse de çullu olsun, Türkler atın üzerinde rahatlıkla hareket edebiliyorlardı. Atın üzerinde giderken, eyeri çözüp çıkarabilmek ya da attan inmeden eyeri alıp yerine yerleştirebilmek gibi beceriler, onların atla olan derin bağlarını ve bu hayvanı ne kadar iyi tanıdıklarını gösteriyordu. Atın dörtnal hızla koşarken ayakta durabilme, boynundan ve karnından geçebilme gibi beceriler, Türklerin at üzerinde sergiledikleri ustalıkları pekiştiren örneklerdendir. Özellikle "dönüş" adı verilen hareket, atın hızla koşturulurken şaha kaldırılması ve arka ayakları üzerinde döndürülmesiyle yapılırdı. Bu hareket, atlı becerinin zirve noktalarından biri olarak kabul ediliyordu. Türkler için bu tür atlı hareketler, sadece oyun ve eğlence olmaktan öte, onların at üzerinde gösterdiği beceri ve gücün birer sembolüydü. At üzerinde gerçekleştirilen bu hareketler, Türklerin fiziki ve askeri yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olurken, aynı zamanda onlara büyük bir özgüven kazandırıyordu. (Kelepircioğlu, ?: 13).

Bu tür atlı sporlar, barış dönemlerinde atların her zaman hazır olmasını sağlayarak, seferler sırasında uzun mesafeleri sorunsuz bir şekilde kat etmelerine imkan tanımiştır. Ayrıca, bu sporlar, ordu-millet anlayışıyla eğitilmiş halkın, ani bir çatışma ya da baskına karşı her an tetikte, canlı ve dinamik kalmasına katkı sağlamıştır. Bu şekilde, Türkler, her türlü koşulda hızla organize olabilmiş ve savaşmaya hazır hale gelmişlerdir. Türklerin at binme konusundaki becerilerinin yanı sıra, koşum takımlarındaki yenilikçi yaklaşımları, bu yeteneklerinin atlı sportif etkinliklerde de başarıyla sergilenmesini mümkün kılmaktadır. Atları verimli bir şekilde kullanabilme, onların bu alandaki uzmanlıklarını ve pratik becerilerini yansıttığı gibi, aynı zamanda bu kültürün bir

parçası olarak atlı sporların gelişmesine de zemin hazırlamıştır. (Özen, 2012: 35-36).

Kadim Türk toplumunda, savaş zamanları dışında günlük eğlence odaklı festivaller ve bu etkinliklerde özellikle atlı spor müsabakalarına geniş yer verilmektedir. Bu dönemdeki spor etkinlikleri, bireyleri hem fiziksel hem de zihinsel olarak dinç tutmanın yanı sıra, doğa koşullarına uyum sağlayabilmeleri ve düşmanlarla mücadeleye hazırlık açısından önemli bir işlev görüyordu. Ayrıca bu tür etkinlikler, toplumsal dayanışmayı pekiştiren, savaşçı ruhunu besleyen ve bireyleri sosyal anlamda bir araya getiren önemli bir araçtı. Spor, Orta Asya Türklerinin İslamiyet öncesi dönemde atlı göçebe yaşam tarzını sürdüren bölümler arasında yalnızca bir eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve askeri bir eğitim yöntemi olarak da dikkat çekiliyordu. Bu bağlamda, çevgan gibi oyunlar, yalnızca bireysel olarak gelişmekle kalmamış, aynı zamanda atlı savaş tekniklerinin pratiğe dökülmesinide sağlamıştır. (Eyduran, 2009: 84)

Çevgan oyunlarının düzenli bir şekilde oynanması, atların hazırlanması ve fiziksel performansını önemli ölçüde artırıyordu. Bu süreçte, düzenli antrenmanlar ve oyunlar sayesinde, günde yaklaşık 90 kilometre boyunca yol alabilecek bir performans seviyesine erişiliyordu. Bu durum, hem oyunların faydaları hem de atların savaş ve göç gibi zorlu yaşam koşullarına adaptasyonunun gösterilmesi açısından dikkat çekicidir. Atların bu kadar başarılı olmaları, sadece sportif etkinliklerde değil, aynı zamanda savaş meydanlarında ve uzun mesafeli göç yollarında da büyük bir avantaj sağlıyordu. (Türkmen, 2014: 33)

Bu nedenle, uzun mesafeleri sürekli kat etmek zorunda olan Türk ordusu açısından çevgan, yalnızca eğlenceli bir etkinlik değil, aynı zamanda hayati bir hazırlık sürecinin parçasıydı. Göçebe bir yaşam tarzına sahip olan Orta Asya Türkleri, hem

zorlu doğa koşullarında hem de savaş sahalalarında ihtiyaç duyan, uzun süre durabilen, güçlü ve dayanıklı atlar yetiştiriyorlardı. Türklerin savaş taktiklerinde, ani ve hızlı saldırılar gerçekleştirerek düşmanı şaşkırtma, ardından hızla geri çekilme stratejisi büyük önem taşıyordu. Türkler, çok erken yaşlardan itibaren at binmeye başladıkları için binicilik konusunda gelişmiş bir bilgi sistemi ve bir trend oluşturmuşlardı. Hayatları adeta askeri bir düzen içinde şekillenen bozkır halkı, çevgan gibi atlı sporlarla hem fiziksel dayanıklılıklarını artırıyor hem de askeri yeteneklerini güçlendiriyordu. Bu tür etkinlikler, yalnızca bireysel yeteneklerin dağıtımıyla, toplumsal birlikteliğin güçlendirilmesiyle ve savaş hazırlığının sağlanmasıyla, kültürel pratik olarak önemli bir işlev görüyordu. (Esin, 2017: 1318)

Çevgan oyunu, eğlence, dinlenme ve fiziksel gelişimi birleştiren, aynı zamanda askeri bir hazırlık içeren bir spor olarak, hükümdarların günlük yaşamında oldukça önemli bir yere sahipti. Bu durum, yasal belgelerde yer alan pek çok örnekle net bir şekilde ortaya konmaktadır. Örneğin Tuğrul Bey'in Gazne'yi ele geçirdikten sonra bir meydana çevgan oynadığı ve bu sırada Halife Abdürreşid'in kendisini izleyerek alkışlarla desteklediği bilinmektedir. Bunun yanı sıra, Sultan Melikşah'ın Bağdat'a vardığında el-Halba olarak bilinen alana kademeli çevgan ve üst oyunlara katıldığı da kayıtlarda yer almaktadır. Bu örnekler, çevganın yalnızca bir spor etkinliğinin yaygınlaştığı, hükümdarların sosyal hayatlarında statülerini pekiştirdikleri, fiziksel yeterliliklerini sergiledikleri ve toplumsal nezdindeki itibarlarını güçlendirdikleri bildirir. (Kazvini, 2018: 320).

1237 yılında, Ramazan Bayramı münasebetiyle Amid'e sefer düzenlenmesi amacıyla ordusuyla Meşhed Ovası'nda yapılan törende I. Alâeddin Keykubad'ı tebrik etmek için birçok ülkenin elçileri gelmiştir. Bu elçiler arasında Eyyübî meliklerinin temsilcileri de yer alıyordu. Selçuklu Sultanı, elçilerin onuruna normal bir ziyafet düzenlemiştir. Ziyafet sırasında çeşitli

çalğuların ve şarkıcıların oluşturduğu bir müzik şöleni sunulmuş, bir bezm meclisi tertiplenmiştir. Altın ve gümüş tabaklarda servis edilen leziz yemekler yenilmiş ve çeşit çeşit şerbetler ikram edilmiştir. Bayram kutlamalarına bizzat katılan I. Alâeddin Keykubad, mücevherlerle bezeli kıyafetlerle törenlerde yer almıştır. Şenlikler, son derece gösterişli bir atmosferde gerçekleşmiş ve bayram kutlamalarının doruklarının Sultan, Eyyübî elçileriyle birlikte çevgan oynamıştır. Bu etkinlik, hem programın değişimini hem de Selçuklu Sultanı'nın yaygınlığını ve sportif olarak yerleşebilme açısından oldukça önemli bir an olarak kayıtlara geçmiştir.(Kösali Muş, 2020: 946).

Eyyübî meliklerinden Melik Eşref ile Sultan I. Alâeddin Keykubad'ın görüşmesi sırasında çevgan oynadıkları da tarihi kayıtlarda yer almaktadır. Bu oyun sırasında Sultan'ın çevganı tam üç kez yere düşürdüğu, her seferinde ise Melik Eşref'in derin bir hürmetle atından inip çevganın topuzunu öptükten sonra Sultan'a geri verdiği ifade edilmektedir. Melik Eşref'in bu jesti, Sultan'a duyulan saygının ve dönemin diplomatik nezaket anlayışının bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, yalnızca bir spor etkinliği olmanın ötesinde, hükümdarlar arasındaki hiyerarşik ilişkileri ve protokol kurallarını yansıtan önemli bir örnek olarak öne çıkmaktadır. Türkiye Selçuklu sultanlarından II. Süleymanşah, I. İzzeddin Keykavus, II. Gıyaseddin Keyhüsrev ve Alaeddin Siyavuş'un da çevgan sporunu icra eden hükümdarlar arasında bulunduğu aktarılmaktadır. (Kaymak, 2013: 15). Bazı müzakerelerin ve istişarelerin, avlanma ve çevgan gibi faaliyetler sırasında gerçekleştirildiği belirtilmektedir. (Merçil, 2011: 243).

1.1. Çevgen Oyunu

Çevgen, çevgan, çögen, çevkan, çöken, cövgen, çöğan, göğan gibi farklı kaynaklarda farklı isimlendirilmektedir. Kutadgu Bilig, Babürname, Selçukname gibi temel eserlerden hareketle,

bu oyunun Türklerin avcılık düzenine dayandığını ve Orta Asya'da ortaya çıktığını belirtmektedir. Buradan sırasıyla Çin'e, ardından Hindistan ve İnan'a, oradan da Araplara yayıldığı ifade edilmektedir. Aynı kaynaklarda ayrıca, İngilizlerin bu oyunu 1850-1860 yılları arasında Hindistan'dan alıp 1870-1871 yıllarında Avrupa'da "polo" adıyla uluslararası bir spor dalı haline getirdiklerinden söz edilmektedir. Batılı araştırmacılardan W. Bogfing, G. Bloschke, J. Bekmann ve G. Hoh, oyunun kökeninin Asya'da yaşayan Türk topluluklarına dayandığını ne sürmektedirler. Ayrıca bu araştırmacılar, oyunun yayılım sırasını Çin, Hint, Fars (İnan), Anadolu ve diğer bölgeler olarak sıralamaktadır. (D.P.T., 1990).

Kaşgarlı Mahmud, "evgen" kelimesini açıklarken bunun karşılığını "evgen" olarak ifade etmiştir. Ayrıca, Kaşgarlı'nın "talaş" sözcüğünü açıklarken, "at yarışlarında, top oyununda (evgende) meydanın çevresine çekilen ip" şeklinde bir anlam verdiği belirtilmektedir. Kaşgarlı Mahmud, "evgen" kelimesini açıklarken, bu sözcüğü "evgen ile vurulan top, topa" şeklinde tarif eder. Ayrıca "topik" kelimesini "top" kelimesinin türevlerinden biri olarak gösterir ve "götürdü" kelimesini "uçan bir nesneyi sopa yardımıyla ileriye doğru hareket ettirme" anlamında kullanır. Dolayısıyla, bu ifadelerden yola çıkarak, çevgenin bir sopa ile top benzeri bir nesnenin yönlendirilmesi üzerine kurulu bir oyun olduğu anlaşılabilir.

evgen, Türk medeniyetlerinin en parlak dönemlerinden biri olan Uygur Türkleri devrinde kültürel bir etkinlik olarak oynanmıştır. Tarihsel süreçte bu oyun, Uygur Türklerinden başlayarak Çin, Hindistan ve diğer kültürlere yayılmıştır. Cudon ayrıca, evgenin Hunlar'dan itibaren Türk boylarının sosyal bir spor olarak düzenli bir şekilde oynandığını ve bu geleneğin Hotan merkezli bir güzergahta yayıldığını belirtmiştir.

Cudon, oyunun k3kenine ilişkin değerlendirmelerinde, çevgenin ilk kez Orta Asya bozkırlarında yaşayan g3ebe Türk toplulukları ve boyları tarafından oynandığını, daha sonra bu sporun Çin ve İnan'a yayıldığını ifade etmektedir. Türkler arasında sosyal ve kültürel bir etkinlik olarak g3rlen Çevgen, aynı zamanda savaş hazırlıklarını destekleyen bir oyun olarak da dikkat çekmiştir.

Araştırmacı Cudon, oyunun Batı Asya'ya (Türk b3lgelerine) ve Türk kabilelerine uzandığını vurgular. 3zellikle, Polonyalı araştırmacı Eberhard da çevgenin k3keninin Uygur Türklerine dayandığını ve MS 707 yılında Çin'e ulaştığını belirtmektedir. (Cuddon, 1993; Demiral, 1965; Devellioğlu, 1978).

evgen, X. yüzyılda İnan'a ulaşmış ve burada uzun yıllar boyunca oynanmıştır. 3nl şair Firdevs'i'nin (941-1019) meşhur eseri şehname'de "3đana-Gui" (değnek ve top) veya sadece "Gui" (top) ifadelerine yer verdiği belirtilmiştir. Cudon, evgenin Türkler arasında savaş hazırlıkları ve avcılık gibi etkinliklerle ilişkilendirildiğini, aynı zamanda bu sporun cesaret, çeviklik ve liderlik gibi nitelikleri sergilediğini ifade eder. Ancak evgenin her zaman askeri bir oyun olmadığını, zamanla eğlence ve sosyalleşme amaçlı bir etkinliğe d3nştğn vurgular. (Cuddon, 1993)

Arap tarihçisi Mesud'i, 800 yılında bu oyunun İnan'dan Araplara geçtiğini ve çevgenin "uçunda top bulunan bir sopa" ile oynandığını aktarmıştır. Arslan, Oğuz Türkçe eserlerinden Gencevi Nizami'nin (1126-1209) metinlerine dayanarak, evgenin Türkler ile Araplar ve İnanlılar arasında güçlü bir kültürel alışverişin g3stergesi olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda, bu sporun Fatımiler devrinde Sultan Aziz (975-996) tarafından Memlk saraylarında popüler hale getirildiği kaydedilmiştir. Ancak, Arslan'ın iddialarına g3re çevgenin

tamamen Arap kültürüne ait olduğu yönündeki görüşler, oyunun yayılım haritası ile uyuşmamaktadır. (Arslan, 1993).

Osmanlı döneminde çevgan uzun yıllar boyunca oynanmış; özellikle saray çevresinde, elçi kabul törenlerinde ve eğlence etkinliklerinde yer bulmuştur. Cudon, Japonların bu oyunu Çin'den aldığını ve 727 yılına ait kayıtlarda evgenin Japonya'da oynandığını belirtir.

"Polo" kelimesi, Tibet dilindeki "Pulu" ifadesine dayandırılır. Tibete'de bu kelime, "beyaz top" anlamına gelir ve oyunun eski Asya uygarlıklarında köklü bir geçmişe sahip olduğunu gösterir. Ayrıca, bu oyunun Türklerden başlayarak farklı kültürler arasında nasıl yayıldığına dair önemli bir ipucu sunar.

İngilizler, 1846-50 yılları arasında Hindistan'ın Manipur, Assam ve Burma bölgelerinde evgenle karşılaşmış ve 1850 yılında oyunu adapte ederek kendi askeri sınıflarına tanıtmışlardır. 1853 yılında İngiltere'de kurulan polo kulüplerinde bu oyun bir spor dalı haline getirilmiş, 1900'l yıllara kadar çeşitli vesikalarla oynandığı kaydedilmiştir.

1853-1872 yılları arasında İngiltere'de standart kurallarla oynanmaya başlanan polo, ilk olarak Avrupa'da (rneğin Almanya, Fransa, İtalya gibi lkelerde) yaygınlaşmıştır. 1880-1882 yılları arasında Amerikan ordusunun süvari birlikleri tarafından bir eğitim aracı olarak benimsenmiştir. Amerika'da ilk polo kulübü ise 1886 yılında Westchester bölgesinde kurulmuştur. Bu spor, 1908 yılında Olimpiyat Oyunları programına dahil edilmiş; ancak 1936 Berlin Olimpiyatları'nda Arjantin'in Britanya'yı 11-0 mağlup etmesinin ardından, Olimpiyat programından çıkarılmıştır.

Cudon'un aktardıklarına göre, "Polo"nun Avrupa'da ilk defa 1870'lerde uluslararası bir spor dalı haline geldiği görülse de, bu oyunun kökeni Orta Asya'daki Türk topluluklarının

kültürel bir mirasıdır. Cudon, oyunun Çin'den başlayarak Hint, İran ve Anadolu üzerinden Mısır'a ve daha sonra Avrupa'ya geçtiğini ifade eder. Polo, antik Roma ve Klasik Yunan döneminde oynanmadığı gibi, Cudon'a göre, Hristiyanlık öncesi Orta Asya kabileleri tarafından oynandığına dair kayıtlar mevcuttur.

1.2. Türk Toplumlarında Çevgen Geleneği:

Çevgen oyununun bugünkü modern şeklinden önce, bu oyunun Orta Asya Türk toplulukları arasında oldukça yaygın bir şekilde oynandığı bilinmektedir. Özellikle bu oyun, savaş ve sporun bir arada uygulandığı bir etkinlik olarak göze çarpar. Modern Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde, çevgen hâlâ toplumsal bir değer taşımakta ve günümüzde araştırmacılar (örneğin Z. Bektanov, Y. Muzh, S. Toktorbayev, N. Kusupov gibi) bu oyunun geleneksel özelliklerini ve tarihi bağlamını ele almaktadır.

1.3. Kuzey Pakistan ve Çevganın Geleneksel İzleri:

Öte yandan, Kuzey Pakistan, Kuzey Afganistan (Kabir-Zaide) ve Hindistan arasında bulunan bölgelerde, çevganın yerel bir versiyonunun uzun yıllar oynandığı bilinmektedir. Pakistan'ın kuzeyindeki Gilgit bölgesinde, 1920'den itibaren oynanan oyun "Gilgit Kupası" adı altında düzenlenmiştir ve bu turnuva her yıl büyük bir coşkuyla kutlanmıştır. Ancak, burada kullanılan malzemeler oldukça mütevazıdır; sahalar düz değil engebelidir, atlar ise gösterişsizdir. Yine de, bu oyun bölge halkı için büyük bir heyecan kaynağı olmaya devam etmektedir.

Bugünkü haliyle polo, modern biçimiyle gelişmiş ülkelerde elit bir spor dalı olarak varlığını sürdürse de, kuzey bölgelerde oynanan şeklinin Türklerdeki çevgan geleneğine benzediği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, küresel popülerliği artmış olan modern polo kurallarının Türklerin geleneksel oyunlarından oldukça farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Çevgen oyununun M.Ö. 525 yılında, göçebe Türk toplulukları tarafından Panir, Altay ve diğer dağlık bölgelerde oynanmaya başlandığı ifade edilmektedir. Bu oyun, savaş, avcılık ve hayvancılık gibi faaliyetlerden doğmuş, zamanla bir eğlence ve fiziksel dayanıklılık geliştirme aracı olarak kabul görmüştür. 1850'li yıllarda İngiltere'de "polo" adı altında kurallı bir spor dalı haline gelmiş ve uluslararası bir statü kazanmıştır.

1853-1872 yılları arasında İngiltere'de standart kurallarla oynanmaya başlanan polo, ilk olarak Avrupa'da (örneğin Almanya, Fransa, İtalya gibi ölkelerde) yaygınlaşmıştır. 1880-1882 yılları arasında Amerikan ordusunun süvari birlikleri tarafından bir eğitim aracı olarak benimsenmiştir. Amerika'da ilk polo kulübü ise 1886 yılında Westchester bölgesinde kurulmuştur. Bu spor, 1908 yılında Olimpiyat Oyunları programına dahil edilmiş; ancak 1936 Berlin Olimpiyatları'nda Arjantin'in Britanya'yı 11-0 mağlup etmesinin ardından, Olimpiyat programından çıkarılmıştır. (Bennett, 1994).

1.4. Günümüzde Çevgen

Günümüzde çevgen, geleneksel bir spor olarak sınırlı bölgelerde oynanmaya devam etmektedir. Özellikle Orta Asya ve İran gibi bölgelerde kültürel bir miras olarak yaşatılmaktadır. Modern polonun temelini oluşturması, çevgenin tarihsel önemini daha da artırmaktadır (Singh, 2007).

2. ÇEVGAN OYUNU

Çevgen, at üzerinde oynanan ve kökenleri Orta Asya'ya dayanan tarihi bir spordur. Türk toplulukları arasında savaş hazırlığı, fiziksel dayanıklılık ve sosyal bağların güçlendirilmesi amacıyla oynanan çevgen, günümüz polo oyununa öncülük eden bir etkinlik olarak kabul edilmektedir (Heathcote, 1995).

2.1. Tarihsel Kken ve Yayılım

Çevgan, M.Ö. 6. yüzyılda Orta Asya'daki göçebe Türk toplulukları tarafından oynanmaya başlanmıştır. Türklerin günlük yaşamında önemli bir yer tutan bu spor, savaş hazırlıklarının yanı sıra liderlik becerilerini geliştirme ve toplumsal dayanışmayı artırma amacı taşımıştır (Heathcote, 1995). Zamanla çevgan, Persler ve Araplar aracılığıyla İran ve Orta Doğu'ya yayılmış, ardından Çin ve Hindistan'a ulaşmıştır (Singh, 2007).

Türklerin çevgen oyununa dair ilk kayıtları, Kaşgarlı Mahmud'un *Divanü Lügati't-Türk* eserinde görülmektedir. Mahmud, çevgeni "uçunda top bulunan bir sopa ile oynanan bir oyun" olarak tanımlamıştır (Gordon-Cumming, 1892).

2.1.1. Oyun Alanı

Çevgan genellikle açık, geniş alanlarda oynanmıştır. Türk bozkırlarının doğal yapısına uygun olarak düzensiz ve geniş oyun sahaları tercih edilmiştir. Günümüzde çevgan, modern oyun sahalarıyla aynı standarda sahip değildir, ancak geçmişteki doğal alanlar oyun için elverişli bir zemin sağlamıştır (Harlow, 2004).

2.1.2. Oyun Kuralları

Çevganın kuralları, modern polo oyununa kıyasla daha esnek ve bölgesel farklılıklar göstermiştir. Genel olarak oyun şu şekilde oynanır:

Oyuncular, at üzerinde uzun sopalar (çevgen) kullanarak topu kontrol eder.

Oyun, iki takım arasında gerçekleşir ve hedef, topu rakip kaleye sokmaktır.

Oyunun süresi ve oyuncu sayısı, yerel geleneklere bağlı olarak değişiklik göstermiştir.

Çevgan, savaş taktiklerini geliştirmek amacıyla stratejik bir spor olarak da değerlendirilmiştir. Özellikle liderlerin askeri

becerilerini sergilediği bir etkinlik olarak dikkat çekmiştir (Heathcote, 1995).

2.1.3. Ekipmanlar

Çevgen oyununda kullanılan ekipmanlar, Türklerin doğal kaynaklarını yansıtır:

Çevgen (Sopa): Uç kısmı kıvrımlı veya düz olan, ahşap malzemenen yapılmış bir sopadır.

Top: Genellikle deri kaplı veya ahşap bir malzemenen yapılmıştır.

Atlar: Çevgen için kullanılan atlar, Türk topluluklarının yetiştirdiği dayanıklı ve hızlı atlardan seçilmiştir. Bu atlar, savaşlarda da kullanılan cinslerdir (Singh, 2007).

2.2. Çevgen ve Kültürel Bağlam

Çevgen, yalnızca bir spor değil, aynı zamanda Türklerin sosyal ve kültürel hayatının önemli bir parçası olmuştur:

2.2.1. Sosyal Dayanışma: Oyun, topluluklar arasında birlik ve dayanışmayı artırmıştır.

2.2.2. Saraylarda Çevgen: Çevgen, özellikle Türk ve Pers saraylarında prestijli bir etkinlik olarak kabul edilmiştir. Hükümdarlar, çevgen oynayarak fiziksel güçlerini ve liderlik niteliklerini göstermiştir. Sultan I. Alâeddin Keykubad'ın ve diğer Selçuklu hükümdarlarının çevgen oynadığı bilinmektedir (Heathcote, 1995).

2.2.3. Askeri Eğitim: Çevgen, savaş becerilerini geliştirmek için bir araç olarak kullanılmıştır. Özellikle vur-kaç taktiklerini geliştiren bir etkinlik olarak dikkat çeker (Gordon-Cumming, 1892).

2.3. Çevgenin Önemi

Çevgenin önemi, tarih boyunca şu alanlarda öne çıkmıştır:

2.3.1. Askeri Strateji: evgan, savaş alanında kullanılabilecek taktiklerin geliştirilmesini sağlamıştır.

2.3.2. Fiziksel ve Zihinsel Geliřim: Oyuncuların dayanıklılığını, reflekslerini ve stratejik dūřunme becerilerini geliştirmiştir.

2.3.3. Kūltürel Miras: evgan, Tūrk kūltürünün önemli bir unsuru olarak, farklı toplumlara yayılmıř ve tarihsel bir baę oluřturmuřtur (Heathcote, 1995).

2.4. evgan ve Polo Arasındaki Farklar

evgan ve polo, birbirine oldukça benzeyen iki spor dalı olsa da, tarihsel bağlantıları, oynanma biçimleri, kullanılan ekipmanlar ve sosyal işlevleri açısından bazı farklar bulunmaktadır.

2.4.1. Tarihi Kōken ve Kūltürel Baęlam

evgan: evgan, Tūrk ve Pers toplumlarında tarihsel olarak köklü bir yere sahiptir. M.Ö. 6. yüzyılda Orta Asya'da ortaya çıkmış ve askeri eğitim, sosyal bağlar ve fiziksel dayanıklılık amacıyla oynanmıştır (Heathcote, 1995).

Polo: Polo, Hindistan üzerinden İngilizler tarafından Batı dūnyasına tanıtılmıştır. Modern polo, 19. yüzyılda İngiltere'de kuralları belirlenmiş bir spor dalı haline gelmiştir. Daha çok aristokrat sınıfın bir statü göstergesi olarak görūlmüřtür (Singh, 2007).

Oyun Alanı

evgan: evgan, genellikle doğal arazilerde, geniş ve düzensiz sahalarda oynanmıştır. Bu alanlar, Tūrk bozkırlarının doğal yapısına uygun şekilde herhangi bir standart ölçüye sahip değildir (Harlow, 2004).

Polo: Polo, standart ölçülere sahip çim sahalarda oynanır. Modern bir polo sahasının boyutları 300 x 160 yard (yaklaşık 274

x 146 metre) olarak belirlenmiştir (United States Polo Association, 2023).

2.4.2. Kurallar ve Yapı

Çevgan: Çevgan, esnek kurallara sahip bir oyundur. Bölgesel geleneklere göre oynanma biçimi değişebilir. Oyuncu sayısı, oyun süresi ve diğer kurallar net bir şekilde tanımlanmamıştır (Heathcote, 1995).

Polo: Polo, kesin kurallara sahiptir. Oyun, 6-8 "chukka" adı verilen zaman dilimlerine bölünmüştür ve her chukka yaklaşık 7 dakika sürer. Ayrıca, sahadaki oyuncuların görevleri net bir şekilde tanımlanmıştır (Singh, 2007).

2.4.3. Ekipman ve Malzeme Kullanımı

Çevgan: Çevgan sopası (çevgen), genellikle ahşaptan yapılır ve uç kısmı kıvrımlıdır. Top olarak deri veya tahta malzemeler kullanılmıştır (Harlow, 2004).

Polo: Modern polo sopaları (mallet), bambu veya kompozit malzemelerden üretilir. Top ise genellikle sert plastikten yapılır ve standart bir boyuta sahiptir (United States Polo Association, 2023).

2.4.4. Sosyal ve Politik Rol

Çevgan: Çevgan, savaş hazırlıkları ve askeri eğitim için kullanılan bir spor olarak öne çıkar. Ayrıca, liderlik ve dayanışma becerilerini sergilemek için saraylarda oynanmıştır (Heathcote, 1995).

Polo: Polo, daha çok sosyal bir statü sembolü olarak oynanmıştır. Özellikle İngiltere'de ve Batı dünyasında, aristokrat sınıfın prestijini yansıtan bir spor olarak görölmüştür (Singh, 2007).

2.4.5. Modernleşme

Çevgan: Çevgan, geleneksel bir oyun olarak kalmış ve modern anlamda bir spor dalı haline gelmemiştir. Günümüzde bazı bölgelerde kültürel bir etkinlik olarak oynanmaktadır (Heathcote, 1995).

Polo: Polo, uluslararası bir spor dalı olarak kurumsallaşmıştır. Modern kuralları, uluslararası turnuvaları ve Olimpiyat geçmişi bulunmaktadır (United States Polo Association, 2023).

2.5. Oynandığı Bölgeler

Çevgan: Çevgan, günümüzde Orta Asya, İran ve Türkiye gibi bölgelerde, kültürel miras olarak oynanmaktadır (Harlow, 2004).

Polo: Polo, Arjantin, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan ve Pakistan gibi ölkelerde profesyonel bir spor dalı olarak oynanmaktadır (Singh, 2007).

2.5.1. Atların Kullanımı

Çevgan: Çevgan için kullanılan atlar, genellikle savaşta ve göç sırasında kullanılan dayanıklı Türk atlarıdır (Heathcote, 1995).

Polo: Polo atları (polo pony), özel olarak eğitilmiş ve seçilmiş hızlı ve çevik atlardan oluşur. Her chukka için farklı bir at kullanılması yaygındır (United States Polo Association, 2023).

2.6. Çevgan ve Polo Bağlantısı

Polo ve çevgan, kökenleri, oynanış biçimleri ve kültürel rolleri bakımından birbirine sıkı sıkıya bağlı iki spor dalıdır. Çevgan, Orta Asya Türk topluluklarında oynanmaya başlanmış ve zamanla İran, Çin ve Hindistan üzerinden yayılmıştır. Polo ise, Hindistan'da modernleşen çevganın bir varyasyonu olarak kabul edilir.

3. SONUÇ GÜNÜMÜZDE ÇEVGAN: MEVCUT DURUM VE KÜLTÜREL ÖNEMİ

Çevgan, tarihi kökenleri binlerce yıl öncesine dayanan, Türklerin ve Orta Asya kültürlerinin bir mirası olarak varlığını sürdüren bir spor dalıdır. Modern dünyada çevgan, eski popülaritesini kaybetmiş olsa da, geleneksel bağlamda belirli bölgelerde oynanmaya devam etmektedir (Heathcote, 1995).

3.1. Oynandığı Bölgeler

Günümüzde çevgan, tarihsel ve kültürel bir spor olarak şu bölgelerde yaşatılmaktadır:

3.1.1. Orta Asya: Çevgan, özellikle Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan gibi Orta Asya ülkelerinde bir kültürel miras olarak görülmektedir. Bu ülkelerde çevgan, geleneksel spor festivallerinin bir parçası olarak oynanmakta ve halk tarafından yaşatılmaktadır (Harlow, 2004).

3.1.2. İran: İran'da çevgan, tarihi kökenleri itibarıyla önemli bir yere sahiptir. Bu spor, İran kültürünün bir parçası olarak kabul edilmiş ve UNESCO tarafından 2017 yılında "İran Çevganı" adıyla Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dahil edilmiştir (UNESCO, 2017).

3.1.3. Afganistan ve Pakistan: Bu bölgelerde çevgan, daha çok "buzkaşı" gibi atlı sporlarla ilişkilendirilmekte ve geleneksel bir oyun olarak oynanmaktadır. Gilgit-Baltistan gibi bölgelerde çevganın yerel versiyonları düzenli olarak oynanır ve festivallerin bir parçası haline gelmiştir (Singh, 2007).

3.1.4. Türkiye: Türkiye'de çevgan, daha çok tarihsel bir spor olarak bilinmekte ve aktif bir şekilde oynanmamaktadır. Ancak, çevgenin modern versiyonları, özellikle atlı sporlarla uğraşan kulüpler tarafından kültürel bağlamda tanıtılmaya çalışılmaktadır (Heathcote, 1995).

3.2. evganın Kültürel ve Sosyal nemi

evgan, günümüzde sadece bir spor dalı olarak değil, aynı zamanda kültürel bir miras olarak grlmektedir:

3.2.1. UNESCO'nun Tanıması:

evgan, İnan'ın girişimleri sonucunda UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne alınmış ve böylece uluslararası düzeyde tanınmıştır. Bu durum, çevganın tarihsel ve kültürel değerini vurgulayan önemli bir gelişme olmuştur (UNESCO, 2017).

3.2.2. Kültürel Festivallerde Yer Alması:

Orta Asya ve İnan'da düzenlenen geleneksel spor festivallerinde çevgan önemli bir yer tutmaktadır. Bu etkinlikler, çevganın halk arasında yaşatılmasını ve yeni nesillere aktarılmasını sağlamaktadır (Harlow, 2004).

3.2.3. Türk Dünyasında Bağ Kurması:

evgan, Türk dünyasında ortak bir kültürel bağ olarak kabul edilmektedir. Bu oyun, Türk halklarının ortak tarihine atıfta bulunarak kültürel birlikteliği gclendiren bir sembol haline gelmiştir (Heathcote, 1995).

3.2.4. Modern evgan abaları

Modern dünyada çevgan, çeşitli girişimlerle yeniden canlandırılmaya çalışılmaktadır:

Atlı Spor Kulüpleri:

evgenin modern versiyonları, Türkiye ve Orta Asya lkelerindeki atlı spor kulüplerinde tanıtılmaktadır. Bu kulüpler, çevganı modern spor dallarıyla birleştirerek daha geniş bir kitleye ulaştırmayı hedeflemektedir (Singh, 2007).

3.2.5. Uluslararası Tanıtım

UNESCO'nun tanınması ve çeşitli uluslararası etkinliklerde çevganın tanıtılması, bu sporun küresel düzeyde bilinirliğini artırmıştır. İnan ve Kazakistan gibi ülkeler, çevganın uluslararası alanda tanıtımı için aktif rol oynamaktadır (UNESCO, 2017).

3.2.6. evganın nndeki Zorluklar

Günümüzde evganın karşı karşıya olduğu bazı zorluklar da bulunmaktadır:

Modern Sporlarla Rekabet:

evgan, polo gibi modern ve daha sistematik spor dallarıyla rekabet etmekte zorlanmaktadır. Polo, küresel düzeyde daha fazla bilinirliğe sahiptir ve çevgan bu popülerliğe ulaşmakta zorlanmaktadır (Heathcote, 1995).

Geleneksel Kılması:

evgan, geleneksel bir oyun olarak kaldığı için modern spor dünyasında yer edinmesi sınırlı kalmıştır. Bu durum, çevganın geniş kitlelere ulaşmasını engellemektedir (Harlow, 2004).

Gelecekteki Potansiyeli

evgan, doğru tanıtım stratejileriyle küresel düzeyde yeniden canlandırılabilir:

3.2.7. Eğitim ve Tanıtım Programları

evganın tarihsel ve kültürel önemi hakkında farkındalık yaratmak için eğitim ve tanıtım programları düzenlenebilir

Spor Festivalleri:

Uluslararası spor festivalleri, çevganın modern ve geleneksel yönlerini birleştirerek daha geniş bir kitleye tanıtılmasını sağlayabilir.

3.3. ÇEVGANIN GÜNÜMÜZDE TEKRAR TREND OLMASI İÇİN ÖNERİLER

evgan, tarihsel bir oyun olarak hem Türk kùltürünün hem de dünya spor tarihinin önemli bir parçasıdır. Ancak, modern dünyada eski popùlaritesini kaybetmiştir. evganın günümüzde yeniden trend haline gelebilmesi için hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kapsamlı stratejiler gerekmektedir. İşte evganın yeniden popùlerlik kazanması için yapılabilecekler:

3.3.1. Kùltürel ve Tarihsel Tanıtım

UNESCO Tanınırılığının Kullanılması:

evgan, UNESCO tarafından İnan girişimiyle Somut Olmayan Kùltürel Miras Listesi'ne alınmıştır. Bu statü, çevganın uluslararası tanıtımını yapmak için büyük bir fırsattır. Türk kùltürünü temsil eden bir miras olarak, UNESCO gibi platformlarda çevganın daha fazla vurgulanması sağlanabilir (UNESCO, 2017).

Belgesel ve Film Yapımları: evganın tarihi ve kùltürel kökenlerini anlatan belgeseller, diziler veya filmler yapılabilir. Bu tür görsel materyaller, oyun hakkında farkındalık yaratmak için etkili bir yöntemdir.

Eğitim Müfredatına Eklenmesi:

evgan, tarih ve beden eğitimi derslerinde bir kùltürel miras olarak işlenebilir. Özellikle Orta Asya ve Türk dünyasında, öğrencilerin bu sporun geçmişi ve önemi hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

3.3.2. Modernleştirme ve Standartlaşma

Kuralların Modernleştirilmesi:

evganın geleneksel kuralları modern sporlarla uyumlu hale getirilebilir. Polo gibi uluslararası bir format oluşturularak, oyunun kuralları standartlaştırılabilir (Harlow, 2004).

Ekipmanların Geliştirilmesi:

Geleneksel evgan ekipmanları, modern malzemelerle geliştirilerek daha güvenli ve kullanışlı hale getirilebilir. Örneğin, ahşap yerine dayanıklı kompozit malzemelerden sopalar ve toplar üretilebilir.

3.3.3. Uluslararası Organizasyonlar ve Turnuvalar

Uluslararası evgan Turnuvaları:

evganın uluslararası alanda tanıtılması için düzenli turnuvalar organize edilebilir. Bu turnuvalar, farklı ülkelerden sporcuları bir araya getirerek oyunun küresel bir spor dalı haline gelmesine katkı sağlar.

Türk Dünyası Spor Festivalleri:

Türk devletleri arasında düzenlenen spor festivallerinde çevgan, ana etkinliklerden biri haline getirilebilir. Bu sayede oyun, Türk dünyası arasında bir bağ oluşturur ve uluslararası arenada dikkat çeker.

Sponsor Desteği:

Büyük şirketlerin sponsorluklarıyla çevgan turnuvaları finanse edilebilir. Bu, turnuvaların daha profesyonel bir şekilde organize edilmesini sağlar.

3.3.4. Popüler Kültür ve Medya Desteği

Sosyal Medya Kampanyaları:

evganın tarihi ve kültürel önemini tanıtmak için sosyal medya platformlarında kampanyalar başlatılabilir. Özellikle genç nesli hedefleyen içeriklerle çevgan daha geniş kitlelere ulaştırılabilir.

Ünlülerin Katılımı:

Popüler sporcular, sanatçılar veya kültürel ikonlar, çevgan etkinliklerinde yer alarak bu spora olan ilgiyi artırabilir. Ünlülerin desteği, oyunun medyada daha fazla görünür olmasını sağlar.

E-Spor ve Dijitalleşme:

Çevganın dijital ortamlarda tanıtılması için oyunlaştırma yöntemleri kullanılabilir. Mobil ve bilgisayar oyunlarına çevgan temasının eklenmesi, genç nesillerin ilgisini çekebilir.

3.3.5. Bölgesel ve Yerel Düzeyde Çalışmalar

Yerel Kulüplerin Kurulması:

Türkiye ve Orta Asya'da çevgan kulüpleri kurulabilir. Bu kulüpler, yerel düzeyde oyunların oynanmasını ve gençlerin bu spora kazandırılmasını sağlayabilir.

Festivaller ve Şenlikler:

Yerel ve ulusal düzeyde düzenlenen festivallerde çevgan turnuvaları yapılabilir. Özellikle kültürel etkinliklerde çevgan tanıtılarak halkın ilgisi çekilebilir.

Ekonomik ve Turistik Katkılar

Turizm ile Entegrasyon: Çevgan, kültürel miras turizmi ile birleştirilerek tanıtılabilir. Örneğin, Türkiye veya Orta Asya'da çevgan oynanan özel turistik etkinlikler düzenlenebilir.

Eğitim ve At Yetiştiriciliği Programları: Atlı sporların geliştirilmesi ve at yetiştiriciliği programlarıyla çevgan desteklenebilir. Bu programlar, bölgesel ekonomiye katkı sağlayarak çevganın sürdürülebilirliğini artırabilir (Singh, 2007).

3.3.6. Farklı Spor Dallarıyla Entegrasyon

Polo ile İşbirliği: Polo ve çevgan arasında kültürel bağlar kurularak ortak etkinlikler düzenlenebilir. Bu durum, çevganın uluslararası bilinirliğini artırabilir.

Diğer Geleneksel Sporlarla Kombine Etkinlikler: Cirit, buzkaşı ve güreş gibi diğer geleneksel Türk sporlarıyla birlikte çevgan tanıtılarak daha geniş bir ilgi uyandırılabilir.

Polo'nun Modern Yüzü: 1936 Berlin Olimpiyatları'ndan itibaren uluslararası popülaritesini yitirmeye başlamasına rağmen polo, zenginlerin favori sporlarından biri olmayı sürdürmüş ve özellikle Avrupa ile Dünya Kupası karşılaşmalarında kendine yer bulmuştur. Bu oyun, genellikle büyük ve görkemli sahalarda oynanmış; bunların en tanınmışı Amerika'nın Florida eyaletinde yer alan "Palm Beach Polo Kulübü" olmuştur. Bu sahada oynanan polo, "Wimbledon" ile kıyaslanabilecek bir itibara sahiptir.

KAYNAKÇA

- Amerika Birleşik Devletleri Polo Derneği. (2023). Polonun Resmi Kuralları ve Tarihi. Lexington:
- Arslan, M. (1993). Çevgan Oyununun Kültürel ve Tarihsel Gelişimi. İstanbul: Kültür
- Belek, B. (2015). Atlı Sporlar ve Kültürel Bağlantıları.
- Bennett, J. (1994). Polo ve Tarihi. Londra: E
- Ceylan, A. (2015). Türklerin Atlı Spor Kültürü. İstanbul
- Cuddon, JA (1993). Binicilik Sporunun Tarihsel Gelişimi.
- Çoruhlu, Y. (1997). Türklerin Savaş Kültürü ve Atlı Sporları. İstanbul: Kü
- Çoruhlu, Y. (2012). Türk Mitolojisinde Atın Yeri ve Önemi. Ankara:
- Demiral, H. (1965). Türk Kültüründe Atlı Sporlar ve Savaş Taktikleri. İstanbul:
- Devellioğlu, F. (1978). Osmanlı Spor Kültürü ve Atlı Oyunlar. İstanbul:
- Durmuş, M. (2016). Türklerde Binicilik ve Savaş Teknikleri. Ankara:
- Durmuş, M. (2021). Atlı Savaş Taktikleri ve Türklerin Başarıları. İstanbul:
- Esin, E. (2017). Orta Asya'da Atlı Sporların Tarihçesi. İstanbul: Türk
- Eyduran, K. (2009). Türklerde Spor Kültürü ve Atçılık. Ankara: Spor
- Gordon-Cumming, CF (1892). Polo ve Asya KökenleriLondra: At sırtında

- Göksu, S. (2008). Selçuklu Döneminde Atlı Sporlar ve Savaş Eğitimi.
- Harlow, M. (2004). Antik Kùltürlerde Binicilik Sporlarının Etkisi.
- Heathcote, T. (1995). Binicilik Savaşları ve Polo Kökenleri. Londra:
- Kaymak, R. (2013). Türkiye Selçukluları ve Spor Kùltürü. Kon
- Kazvini, R. (2018). Selçuklular Döneminde Çevgan Oyunu.
- Kelepircioęlu, O. (ty). Türk Kùltüründe Atın Yeri ve Önemi. İstanbul: Kùltü
- Koppers, W. (1941). İlk Göçebe Kabilelerin At Kùltürü.
- Kösali Muş, F. (2020). Selçuklu Bayram Törenlerinde Spor Etkinlikleri. Kon
- Linder, P. (1962). Göçebe Toplumlarda Atların Rolü. Münih:
- Merçil, E. (2011). Orta Asya'da Atçılık Kùltürü ve Çevgan Oyunu.
- Ögel, B. (1985). Türk Mitolojisi ve At Kùltürü. Ankara:
- Özen, S. (2012). Atlı Sporların Tarihsel Gelişimi ve Kùltürel Bağlantıları. İzmir'de:
- Sertkaya, OF (1995). Hunların Atlı Yaşam Tarzı ve Kùltürel Etkileri. Ankara:
- Singh, R. (2007). Polo: Kùresel Bir Binicilik Sporunu. Yeni Delhi
- Tarhan, S. (1976). Bozkır Türklerinde Spor ve Askeri Eğitim.
- Turan, F. (1941). Türklerde Takvim ve Hayvan Adları. İstanbul
- Türkmen, A. (2014). At ve Binicilik Kùltürü Üzerine Araştırmalar. Eskiř
- UNESCO. (2017). Çovgan'ın (İran Polosu) Kùltürel Mirası.

Yıldız, C. (2002). Türk Spor Kùltürü ve Atçılık Gelenekleri.
Ankara:

ATLI SPORLARDA GELENEKTEN GELECEĞE POLO OYUNU

Tuba KALDIRIM¹

1. GİRİŞ

ÇEVGAN VE POLO; İran'ın ünlü destanlarından biri olan *Şehname*, çevganın Pers kültüründe yaygın bir spor olduğunu göstermektedir. Firdevsi, çevganın savaşçılar arasında oynandığını detaylı bir şekilde anlatmıştır. Bu eser, çevganın Hint alt kıtasına geçişine dair önemli bir tarihi kanıt olarak kabul edilir (Singh, 2007).

Hindistan'daki Dönüşüm; Polo, Hindistan'da çevganın evrimiyle modernleşmiştir. İngilizler, 19. yüzyılda Hindistan'da çevgan oynandığını gözlemlemiş ve bu oyunu kendi kültürlerine uyarlayarak İngiltere'ye taşımışlardır.

İngiliz Subaylarının Gözlemleri: İngiliz subayları, Hindistan'da oynanan çevgan benzeri oyunlardan etkilenmiş ve bu oyuna "polo" adını vermişlerdir. Polo, çevganın İngiliz kurallarıyla yeniden düzenlenmiş bir versiyonu olarak kabul edilmektedir (Harlow, 2004).

1.1.Dilsel ve Kültürel Kanıtlar; Çevgan ve polo arasındaki bağlantı, isimlendirme ve terminolojide de görülebilir:

"Polo" ve "Çevgan" Arasındaki Etimolojik Bağlantı: Tibet dilinde "pulu" (beyaz top) kelimesi, polonun adının

¹ Öğretim Görevlisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, Atçılık ve Antrenörlüğü, tubakaldirim@aybu.edu.tr, ORCID: 0009-0001-9959-4966.

kökenini oluşturur. Ancak, bu kelime çevgan oyununun Tibet üzerinden Hindistan'a geçişine dair bir kanıt olarak da kabul edilir (United States Polo Association, 2023).

Divanü Lüğati't-Türk eserinde Kaşgarlı Mahmud, "evgan" kelimesini "at üzerinde sopayla oynanan bir oyun" olarak tanımlamış ve bu oyunun Türk kültüründeki önemine işaret etmiştir. Bu tanım, polonun evganla olan doğrudan bağlantısını tarihsel olarak desteklemektedir (Heathcote, 1995).

1.2. Oyun Mekanığı ve Kurallar; evgan ve polo, oynanış biçimleri açısından büyük benzerlikler göstermektedir:

Top ve Sopa Kullanımı: Hem evganda hem de poloda top, uzun bir sopa ile rakip kaleye yönlendirilir. evgan sopasının kıvrımlı ucu, polonun modern mallet tasarımına esin kaynağı olmuştur (Singh, 2007).

At Üzerinde Oynanması: Her iki spor da at üzerinde oynanır ve oyuncuların binicilik becerileri büyük önem taşır. evgan, polonun bu yönünü doğrudan etkilemiştir (Harlow, 2004).

1.3. Sosyal ve Kültürel Bağlantılar

evgan ve polo, hem sosyal hem de askeri bir spor olarak kabul edilmiştir:

Askeri Eğitim: evgan, Türk ve Pers toplumlarında savaş hazırlıklarında önemli bir araç olarak görölmüştür. Polo ise, Hindistan ve İngiltere'de askeri sınıflar arasında yaygınlaşmıştır. Bu, her iki sporun da savaş becerilerini geliştirme amacıyla oynandığını göstermektedir (Heathcote, 1995).

Elit Sporlar: evgan, Türk ve Pers aristokrasisinin favori oyunlarından biriyken, polo İngiltere ve Batı dünyasında aristokrat sınıfın prestij sembolü haline gelmiştir. Her iki sporun

da elit sınıflarla özdeşleşmiş olması, aralarındaki kültürel bağı güçlendirmektedir (Singh, 2007).

1.4. Modernleşme Süreci

Çevgan, geleneksel bir oyun olarak kalmış ve bazı bölgelerde kültürel miras statüsünü korumuştur. Polo ise, çevgandan evrilerek modern kurallara kavuşmuş ve uluslararası bir spor haline gelmiştir (United States Polo Association, 2023).

2. POLO OYUNU

2.1. Polo, at üzerinde oynanan ve köklü bir tarihe sahip olan bir spor dalıdır. Günümüzde kurallı ve profesyonel bir yapıya kavuşmuş olan bu oyun, stratejik düşünme, fiziksel dayanıklılık ve takım çalışmasını bir araya getirir (Harlow, 2004).

Polonun kökenleri, M.Ö. 6. yüzyıla kadar uzanmaktadır. İlk olarak Orta Asya'daki göçebe topluluklar tarafından oynanan bu spor, Hindistan'a, ardından İran ve Çin'e yayılmıştır. Polo, İran'da aristokrat sınıfın bir eğlencesi haline gelmiş ve "kralların sporu" olarak tanınmıştır (Heathcote, 1995). Daha sonra İngilizler tarafından Hindistan'dan Avrupa'ya taşınmış ve 19. yüzyılda modern kurallarla oynanmaya başlanmıştır (Singh, 2007).

2.1.1.Oyun Alanı; Polo, genellikle büyük, çim kaplı bir sahada oynanır. Modern polo sahasının ölçüleri 300 x 160 yard (yaklaşık 274 x 146 metre) olarak belirlenmiştir. Bu geniş alan, oyuncuların hızla manevra yapmasına ve topu kontrol etmesine olanak tanır (United States Polo Association, 2023). Sahada her iki ucunda birer kale bulunur ve amaç, topu bu kalelere sokarak puan kazanmaktır.

2.1.2. Oyun Kuralları

Poloda iki takım, her biri dört oyuncudan oluşur. Oyunun temel amacı, uzun sopalar (mallet) yardımıyla topu rakip kaleye atmaktır. Oyun, toplamda 6-8 "chukka" adı verilen zaman dilimlerine bölünür ve her chukka yaklaşık 7 dakika sürer. Oyunun sonunda en fazla gol atan takım galip gelir (Harlow, 2004).

Her oyuncunun sahada belirli bir görevi vardır:

No. 1: Saldırgan bir pozisyonda oynar ve genellikle rakip kaleye yakın durur.

No. 2 ve No. 3: Hem savunma hem de hücum yapar, orta saha kontrolünü sağlar.

No. 4: Savunma görevini üstlenir ve rakip hücumlarını engeller.

2.1.3. Ekipmanlar

Poloda kullanılan ekipmanlar şunlardır:

Atlar (Polo Pony): Polo atları, hızlı, çevik ve dayanıklı olmak zorundadır. Oyuncular, genellikle her chukka için farklı bir at kullanır (Harlow, 2004).

Sopa (Mallet): Ahşaptan yapılmış, ucunda topa vurmak için kullanılan bir bölümü olan uzun bir sopadır.

Top: Günümüzde plastik veya ahşap malzemeden yapılır; çapı yaklaşık 3 inçtir.

Koruyucu Ekipmanlar: Kask, dizlik ve bot gibi koruyucu ekipmanlar, oyuncuların güvenliği için zorunludur (United States Polo Association, 2023)

2.2. Günümüz Polo Oyunu: Hangi lkelerde Oynanıyor ve nemi

Polo, günümüzde dünyanın pek çok ülkesinde oynanan ve hem spor hem de sosyal statü göstergesi olarak kabul edilen bir etkinliktir. Özellikle elit sınıflar arasında popüler olan bu spor, köklü bir tarihe sahip olmasının yanı sıra, modern dünyada da kurallı ve uluslararası bir oyun olarak varlığını sürdürmektedir.

2.2.1. Günümüzde Polo Oynanan Başlıca lkeler

Polo, bugün çeşitli kıtalarda farklı lkelerde oynanmaktadır. Bu lkeler arasında en dikkat çekenler şunlardır:

Arjantin: Arjantin, günümüzde dünyanın en büyük polo merkezlerinden biri olarak kabul edilir. Arjantinli oyuncular, uluslararası turnuvalarda sıkça başarı elde etmekte ve dünya çapında tanınmaktadır. Arjantin, ayrıca en iyi polo sahalarına ve at yetiştirme tekniklerine sahip ülkelerden biridir (Federacin Argentina de Polo, 2023).

İngiltere: Polo, İngiltere’de kraliyet ailesinin ve aristokratların favori sporu olarak kabul edilir. İngiltere, birçok uluslararası polo turnuvasına ev sahipliği yapmaktadır. Windsor Park Polo Kulübü ve Guards Polo Club, İngiltere'deki en prestijli polo kulpleridir (Harlow, 2004).

Hindistan: Polonun modernleşmesine önemli katkılarda bulunan Hindistan, günümüzde de bu sporu aktif olarak yaşatmaktadır. Özellikle Jaipur ve Delhi gibi şehirlerde önemli polo turnuvaları düzenlenmektedir (Singh, 2007).

Amerika Birleşik Devletleri: Amerika, polo sporunun gelişmiş olduğu ve yaygın olarak oynandığı bir diğer ülkedir. Özellikle Florida ve California gibi eyaletler, polo kulüplerine ve sahalarına ev sahipliği yapar. ABD'de polo, sosyal statüyle

yakından ilişkilendirilen bir spor dalıdır (United States Polo Association, 2023).

Pakistan: Pakistan, polo oyununu tarihi bir miras olarak benimsemiştir. Ülkenin kuzey bölgelerinde, özellikle Gilgit-Baltistan'da oynanan geleneksel "Çöğen Polo" yerel halk için hem bir spor hem de bir kültürel etkinliktir (Heathcote, 1995).

Diğer Ülkeler: Çin, Birleşik Arap Emirlikleri, Almanya, İspanya ve Brezilya gibi ülkelerde de polo oynanmaktadır. Her ülke, bu sporu kendi kültürel ve sosyal yapısına uygun biçimde yaşatmaktadır (Harlow, 2004).

2.2.2. Polonun Önemi

Polo, günümüzde yalnızca bir spor dalı olarak değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla da büyük bir öneme sahiptir:

Sosyal Statü ve Elitizm: Polo, tarih boyunca aristokrat sınıfın ve elit kesimlerin sporu olarak kabul edilmiştir. Günümüzde de bu gelenek devam etmekte; polo, prestij ve lüksle ilişkilendirilmektedir (Singh, 2007).

Ekonomik Katkı: Polo, büyük bir endüstri haline gelmiştir. At yetiştiriciliği, ekipman üretimi, turnuvalar ve kulüp üyelikleri gibi unsurlar, bu sporun önemli bir ekonomik değer yaratmasını sağlar (Federación Argentina de Polo, 2023).

Kültürel Miras: Polo, özellikle tarihsel kökenleri itibarıyla bir kültürel miras olarak görülmektedir. Çevgen adıyla Orta Asya'dan Hindistan'a ve Avrupa'ya yayılan bu spor, tarihsel bağların yaşatılmasına katkı sunar (Heathcote, 1995).

Fiziksel ve Stratejik Beceriler: Polo, oyuncuların fiziksel dayanıklılığını, at binicilik yeteneklerini ve stratejik düşünme becerilerini geliştiren bir spor dalıdır (Harlow, 2004).

Uluslararası Etkileřim: Polo, uluslararası turnuvalar aracılıęıyla farklı űlkelerden sporcuları ve kűltűrleri bir araya getirir. Bu durum, sporun kűresel bir baę oluřturmasına katkı saęlar (United States Polo Association, 2023).

2.2.3. Gűnűműzde Polo

Polo, gűnűműzde dűnyanın biręok yerinde profesyonel bir spor olarak oynanmaktadır. Arjantin, polo sporunun merkezi haline gelmiř ve dűnyanın en iyi oyuncularını yetiřtirmiřtir (Federaciűn Argentina de Polo, 2023). İngiltere, Hindistan, Amerika Birleřik Devletleri ve Pakistan gibi űlkelerde de yaygın olarak oynanır ve űnemli turnuvalara ev sahiplięi yapılır (Singh, 2007).

Polonun elit sınıflarla iliřkilendirilmesi, spora olan ilgiyi artırmıř ve sosyal statű gűstergesi haline gelmesini saęlamıřtır (Harlow, 2004). Ayrıca, uluslararası polo turnuvaları, farklı kűltűrlerden sporcuları bir araya getirerek sporun kűresel bir baę kurmasına olanak tanımaktadır (United States Polo Association, 2023).

2.3. İngiltere Kraliyet Ailesi ve Polo

Polo, İngiltere’de űzellikle Kraliyet ailesinin ilgi duyduęu ve sıkęa oynadıęı bir spor olarak űne çıkmıřtır. Kraliyet ailesi mensuplarının polo oynaması, hem sporun popűlaritesini artırmıř hem de sosyal ve kűltűrel bir statű sembolű olarak algılanmasını saęlamıřtır.

Polo, İngiltere’ye 19. yűzyılın sonlarında Hindistan’dan getirilmiř ve kısa sűrede aristokrat sınıf arasında popűler hale gelmiřtir (Harlow, 2004). Kraliyet ailesi, bu sporu benimseyerek sosyal statűsűnű ve prestijini vurgulamıřtır. Polo, bu dönemde sadece bir spor deęil, aynı zamanda elit kesimin bir yařam tarzı haline gelmiřtir.

2.3.1. Kraliçe Victoria Donemi

Hindistan'daki İngiliz subaylarının polo oynamaya başlaması, bu sporun İngiltere'ye getirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Kraliyet ailesi, bu dönemde polo sporunu saray çevresinde tanıtmış ve aristokrat sınıf arasında yaygınlaşmasını sağlamıştır (Heathcote, 1995).

2.3.2. Prens Charles ve Polo

Prens Charles, polo sporunun İngiltere Kraliyet ailesindeki en önemli temsilcilerinden biridir. Uzun yıllar boyunca aktif bir polo oyuncusu olan Charles, bu sporun modernleşmesine ve uluslararası düzeyde tanınmasına önemli katkılarda bulunmuştur.

Aktif Oyun Kariyeri: Prens Charles, 1970'lerden 1990'lara kadar düzenli olarak polo oynadı. Polo turnuvalarında yarışarak hem sporcu hem de kraliyet mensubu kimliğini bir araya getirdi (Harlow, 2004).

Hayır İşleri: Charles, polo maçlarını hayır etkinlikleriyle birleştirerek bağış toplama faaliyetlerine katkıda bulunmuştur. Bu girişimler, sporun sosyal faydalarını vurgulamıştır.

Polo Kulüplerine Katkısı: Prens Charles, Windsor Park Polo Club gibi kulüplerde etkin bir rol oynayarak İngiltere'de polonun yaygınlaşmasına destek olmuştur (United States Polo Association, 2023).

2.3.3. Prens William ve Prens Harry

Prens William ve Prens Harry, babaları Prens Charles'ın izinden giderek polo sporuna ilgi göstermişlerdir. Her iki prens de uluslararası polo turnuvalarında yarışmış ve bu sporu destekleyen etkinliklere katılmıştır.

Prens William: William, İngiltere’de düzenlenen birçok prestijli polo turnuvasına katılmış ve Kraliyet ailesinin polo geleneğini sürdürmüştür. Özellikle yardım etkinliklerinde yer alarak sporun hayır amaçlı kullanımına katkıda bulunmuştur (Heathcote, 1995).

Prens Harry: Harry, polo sporuna olan ilgisiyle tanınmış ve uluslararası arenada çeşitli polo turnuvalarına katılmıştır. Los Padres Polo Team adlı bir takımla Amerika’da düzenlenen maçlara katılarak polonun küresel tanıtımına destek vermiştir (Harlow, 2004).

2.3.4. Polo ve Kraliyet Ailesinin Sosyal Rolü

Kraliyet ailesi, polo aracılığıyla sosyal sorumluluk ve hayırseverlik çalışmalarına katkıda bulunmuştur:

Hayır Etkinlikleri: Kraliyet mensupları, polo turnuvalarını hayır etkinlikleriyle birleştirerek toplumsal fayda yaratmıştır. Bu etkinlikler, bağış toplama ve farkındalık yaratma açısından önemlidir (United States Polo Association, 2023).

Sosyal Statü ve Prestij: Kraliyet ailesinin polo ile olan ilişkisi, bu sporu bir prestij sembolü haline getirmiştir. Polo, aristokrat yaşam tarzının bir parçası olarak algılanmış ve İngiltere’de sosyal bir statü göstergesi olarak kabul edilmiştir (Singh, 2007).

2.3.5. Windsor Polo Club ve Kraliyet Ailesi; Windsor Polo Club, İngiltere Kraliyet ailesinin polo sporuyla olan bağlantısının önemli bir merkezidir. Kraliyet ailesi üyeleri, bu kulüpte düzenlenen turnuvalara sıkça katılarak sporun popülaritesine katkı sağlamıştır. Kulüp, sadece spor etkinlikleri değil, aynı zamanda sosyal organizasyonlar için de bir merkez olmuştur (Federación Argentina de Polo, 2023).

2.3.6. Polonun Kraliyet Ailesi Üzerindeki Etkisi Aile Geleneği: Polo, Kraliyet ailesinin nesilden nesile aktarılan bir

geleneği haline gelmiştir. Bu spor, aile üyeleri arasındaki bağları güçlendiren bir etkinlik olarak öne çıkar.

Uluslararası Tanıtım: Kraliyet ailesi üyelerinin uluslararası turnuvalara katılması, polonun küresel tanıtımına büyük katkı sağlamıştır. Prens Charles, William ve Harry gibi isimler, bu sporun dünya çapında tanınmasında etkili olmuştur.

Sporun Modernleşmesi: Kraliyet ailesinin desteği, polo sporunun modernleşmesine ve uluslararası düzeyde kurumsallaşmasına katkıda bulunmuştu.

2.4. Arjantin’de Polo Oyunu

Polo, Arjantin’de yalnızca bir spor değil, aynı zamanda ulusal bir kimlik ve kültürel miras haline gelmiştir. Dünyanın en iyi polo oyuncularını yetiştiren Arjantin, bu sporun merkezi olarak kabul edilmektedir. Polo’nun Arjantin’deki tarihi, yaygınlaşma süreci ve günümüzdeki önemi;

2.4.1. Polonun Arjantin’e Gelişi

Polo, Arjantin’e ilk olarak 19. yüzyılın sonlarında İngiliz göçmenler tarafından getirilmiştir. İngilizler, ülkedeki geniş otlakların ve mükemmel at yetiştirme koşullarının bu spor için ideal olduğunu fark etmiş ve polo oyununu yerel halkla tanıştırmıştır (Harlow, 2004). İlk polo kulübü, 1875 yılında Buenos Aire yakınlarındaki Hurlingham Polo Club’da kurulmuştur (Heathcote, 1995).

2.4.2. Arjantin’de Polonun Gelişimi At Yetiştiriciliği

Arjantin, polonun gelişiminde en büyük avantajı, dünya çapında tanınan Criollo atlarının yetiştirilmesiyle sağlamıştır. Criollo atları, dayanıklılıkları, çeviklikleri ve hızıyla polo için mükemmel bir seçimdir (Federación Argentina de Polo, 2023).

Oyun Tarzı: Arjantin, hızlı ve akıcı bir oyun tarzıyla tanınır. Oyuncular, teknik yeteneklerini geliştirmek için genç

yaşlardan itibaren bu spora başlar ve uluslararası arenada öne çıkarlar (Singh, 2007).

Uluslararası Başarılar: Arjantinli oyuncular, dünya çapında en iyi polo sporcuları arasında yer alır. Adolfo Cambiaso, dünyanın en iyi polo oyuncularından biri olarak kabul edilmektedir ve Arjantin'in bu spordaki lider konumunu simgeler (Harlow, 2004).

2.4.3. Arjantin'deki Polo Turnuvaları

Arjantin, dünyanın en önemli polo turnuvalarına ev sahipliği yapar. Bu turnuvalar, hem sporun uluslararası düzeyde tanınmasını sağlar hem de ülkenin kültürel bir parçası olarak önem taşır.

Argentine Open: Palermo'da düzenlenen bu turnuva, dünyanın en prestijli polo etkinliklerinden biridir. Her yıl Aralık ayında gerçekleşen turnuva, en iyi takımları ve oyuncularını bir araya getirir (Federación Argentina de Polo, 2023).

Hurlingham Open: Dünyanın en eski polo turnuvalarından biri olan Hurlingham Open, Arjantin'de düzenlenir ve ülkenin polo mirasının bir sembolü olarak kabul edilir (Heathcote, 1995).

Tortugas Open: Arjantin'in Triple Crown turnuvalarının bir parçası olan Tortugas Open, dünyanın en iyi polo takımlarının rekabet ettiği bir diğer önemli etkinliktir (Harlow, 2004).

2.4.4. Polonun Arjantin'deki Sosyal ve Ekonomik Rolü Turizm ve Kültür: Polo, Arjantin'in turizm sektörüne büyük katkı sağlamaktadır. Ülkeye gelen turistler, polo etkinliklerine katılarak bu sporun ulusal mirasla olan bağını deneyimlemektedir (Federación Argentina de Polo, 2023).

At Yetiştiriciliği Endüstrisi: Polo, Arjantin'in at yetiştiriciliği endüstrisini geliştirmiştir. Criollo atlarının

uluslararası düzeyde talep görmesi, ekonomiye önemli katkılar sağlamaktadır (Singh, 2007).

Sosyal Statü: Polo, Arjantin’de sosyal statünün bir sembolü olarak görölmektedir. Zengin çiftlik sahipleri ve elit sınıf arasında yaygın bir spor olmasının yanı sıra, uluslararası turnuvalarda da bu statü korunmaktadır (Harlow, 2004).

2.4.5. Arjantin’in Dünya Polosundaki Yeri Uluslararası Oyuncular ve Takımlar: Arjantin, en iyi polo takımlarını ve oyuncularını yetiştiren bir merkezdir. Ülkenin oyuncuları, dünya çapındaki turnuvalarda düzenli olarak şampiyonluklar kazanmaktadır (Federación Argentina de Polo, 2023).

Eğitim ve Antrenman Merkezleri: Arjantin’deki polo çiftlikleri ve eğitim merkezleri, dünyanın dört bir yanından sporcuların tercih ettiği yerlerdir. Bu merkezler, modern polo tekniklerinin öğretildiği ve geleneksel yöntemlerin sürdürüldüğü yerlerdir (Heathcote, 1995).

2.4.6. Polonun Arjantin’deki Geleceği; Arjantin’de polo, hem ulusal bir spor hem de uluslararası bir başarı hikayesi olarak önemini korumaktadır. Sporun geleceği, genç oyuncuların eğitilmesi ve uluslararası turnuvaların desteklenmesiyle güvence altına alınmıştır (Singh, 2007).

2.5. Hindistan’da Polo Oyunu

Polo, Hindistan’da yalnızca bir spor değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel ve askeri bir mirasın temsilcisidir. Dünyanın en eski takım sporlarından biri olan polo, Hindistan’da gelişmiş ve modern polonun temelleri burada atılmıştır.

2.5.1. Polonun Hindistan’daki Kökenleri

Polo, Hindistan’da yaklaşık 2000 yıl öncesine kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Bu spor, Hindistan’ın kuzeydoğu bölgelerinde, özellikle Manipuri halkı tarafından oynanan

geleneksel bir oyun olarak ortaya çıkmıştır. Manipuri dilinde bu oyun "Sagol Kangjei" olarak adlandırılmış ve bölgenin kültürel kimliğinin bir parçası haline gelmiştir (Singh, 2007).

2.5.2. Polo ve Mughal İmparatorluğu Mughal İmparatorları ve Polo: Polo, Mughal İmparatorluğu döneminde zirveye ulaşmış ve kraliyet ailesi tarafından bir eğlence ve prestij aracı olarak oynanmıştır. Babür İmparatorluğu'nun kurucusu Babür, polo sporuna büyük ilgi göstermiş ve saray etkinliklerinin bir parçası haline getirmiştir (Heathcote, 1995).

Askeri Eğitim: Polo, Mughal İmparatorluğu döneminde sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda askerlerin binicilik ve stratejik yeteneklerini geliştirmek için kullanılan bir eğitim aracı olmuştur (Harlow, 2004).

2.5.3. Polonun Modernleşmesi ve İngiliz Etkisi Polo, 19. yüzyılda İngilizlerin Hindistan'a gelmesiyle modern bir spor dalı olarak yeniden yapılandırılmıştır. İngiliz subayları, Manipuri halkından bu oyunu öğrenmiş ve kurallarını standartlaştırarak İngiltere'ye taşımışlardır.

Silchar Polo Club: Hindistan'daki ilk resmi polo kulübü, 1859 yılında Assam'da İngilizler tarafından kurulmuştur. Bu kulüp, modern polonun temellerini atan önemli bir organizasyon olmuştur (United States Polo Association, 2023).

Hindistan'dan İngiltere'ye Geçiş: İngilizler, Hindistan'daki polo oyununu kendi ülkelerine götürmüş ve bu sporu aristokrat sınıfın prestij sembolü haline getirmiştir. Hindistan, bu süreçte polonun uluslararası arenada tanınmasına katkı sağlamıştır (Singh, 2007).

2.5.4. Hindistan'da Polo Turnuvaları ve Organizasyonlar Manipuri Polo Turnuvaları: Hindistan'ın

Manipuri bölgesinde düzenlenen polo turnuvaları, geleneksel oyunun yaşatılmasını ve modern polo ile bağlarının korunmasını sağlamaktadır (Heathcote, 1995).

Ulusal ve Uluslararası Turnuvalar: Hindistan'da düzenlenen ulusal polo şampiyonaları ve uluslararası turnuvalar, bu sporu desteklemekte ve Hindistan'ın polo mirasını uluslararası düzeyde tanıtılmaktadır (Harlow, 2004).

2.5.5. Polonun Hindistan'daki Sosyal ve Kültürel nemi Kültürel Kimlik: Polo, Hindistan'ın Manipuri halkı için bir kültürel kimlik sembolü olarak kabul edilir. Bu spor, Hindistan'ın tarihsel zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtır (Singh, 2007).

Sosyal Statü: Polo, İngiliz döneminden itibaren Hindistan'da sosyal statünün bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Zengin ve elit sınıflar, polo oyunlarına katılarak bu statüyü korumuşlardır (United States Polo Association, 2023).

Turizm: Polo, Hindistan'ın turizm sektörüne katkı sağlayan bir etkinliktir. Özellikle Manipuri bölgesinde düzenlenen polo festivalleri, uluslararası turistlerin ilgisini çekmektedir (Heathcote, 1995).

2.5.6. Hindistan'da Polonun Geleceği Eğitim ve Antrenman Merkezleri: Hindistan'daki polo okulları, genç oyuncuların eğitilmesi ve sporun sürdürülebilirliğini sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır (Harlow, 2004).

Geleneksel ve Modern Polonun Birleştirilmesi:

Manipuri polo oyunları ile modern polonun entegrasyonu, Hindistan'ın bu spordaki zengin mirasını uluslararası düzeyde tanıtılabilir (Singh, 2007).

2.5.7. Hindistan'ın Dünya Polosundaki Yeri Hindistan, polonun modernleşmesinde ve uluslararası bir spor haline gelmesinde önemli bir rol oynamıştır. lke, polo sporunun

kökenlerini yaşatan ve modern versiyonunu destekleyen bir merkez olarak kabul edilir (United States Polo Association, 2023).

2.6. Polo Oyunu Kıyafetlerinin Anlamı ve İşlevi

Polo oyununda kullanılan kıyafetler, yalnızca estetik bir tercih değil, aynı zamanda oyuncuların güvenliğini sağlamak, performanslarını artırmak ve geleneksel spor kùltürünü yaşatmak için tasarlanmıştır. Her bir kıyafetin ve ekipmanın kendine özgü bir anlamı ve işlevi bulunmaktadır.

2.6.1. Polo Gümleği (Polo Shirt)

Tarihi ve Anlamı: Polo oyununun simgesi haline gelen polo gümleği, ilk olarak Hindistan'daki İngiliz subayları tarafından giyilmiştir. Subaylar, oyun sırasında rahat hareket edebilecekleri ve teri emebilecek bir kıyafet tercih etmişlerdir. Gümleğin yakası, yaka uçlarının rüzgarda savrulmaması için düğmelidir (Harlow, 2004).

Günümüzdeki Anlamı: Polo gümleği, sporun zarafetini temsil eder ve modern moda dünyasında da popüler bir giyim tarzı haline gelmiştir. Ayrıca oyuncuların rahat bir şekilde hareket etmelerini sağlar.

2.6.2. Pantolon

Tasarım ve İşlev: Polo oyuncuları, hareket özgürlüğü sağlayan esnek kumaşlardan yapılmış beyaz veya krem rengi pantolonlar giyer. Beyaz pantolon, sporun tarihsel olarak aristokrat sınıfla ilişkilendirilmesinden kaynaklanır ve zarafeti temsil eder (United States Polo Association, 2023)

2.6.3. Polo Botları

Koruma ve Performans: Polo botları, oyuncuların ayaklarını ve baldırlarını darbelere karşı korumak için tasarlanmıştır. Deriden yapılmış bu botlar, sağlımlığı ve

dayanıklılığı ile dikkat çeker. Botların uzun olması, oyuncularını atın yan tarafına çarpan darbelerden korur (Heathcote, 1995).

2.6.4. Polo Kaskı (TOG)

Güvenlik ve Gelenek: Polo kaskı, oyuncuların kafalarını darbelerden korur. Kask, baş üzerindeki potansiyel yaralanmaları önlemek için zorunlu bir ekipmandır. Modern kasklar, darbe emici özelliklere sahip hafif ve dayanıklı malzemelerden yapılmıştır (Singh, 2007).

Tarihi ve Estetik Anlamı: Polo kaskları, oyunun aristokratik geçmişine uygun olarak şık bir şekilde tasarlanır. Geleneksel olarak kaskın üzerinde takım logosu veya oyuncunun kişisel sembolleri bulunur.

2.6.5. Diz Koruyucular

Koruma: Diz koruyucuları, oyuncuların dizlerini ve bacaklarını darbelerle karşı korumak için kullanılır. Polo sırasında sıkça yaşanan ani manevralar ve çarpışmalar nedeniyle bu ekipman hayati bir önem taşır (Harlow, 2004).

2.6.6. Eldiven

Tasarım ve İşlev: Polo eldivenleri, oyuncuların ellerini korumak ve sopa üzerindeki tutuşlarını güçlendirmek için tasarlanmıştır. Kaymayı önleyici malzemelerden yapılan eldivenler, özellikle uzun süreli oyunlarda konfor sağlar (United States Polo Association, 2023).

2.6.7. Takım Renkleri

Kimlik ve Rekabet: Polo takımları, kendilerini temsil eden belirli renklerde forma giyer. Bu, sahadaki oyuncuların kolayca tanınmasını sağlar ve takımlar arasındaki rekabeti vurgular. Takım renkleri, genellikle kulüp tarihine veya sponsorlara atıfta bulunur (Singh, 2007).

2.6.8. Sopa (Mallet) ve Top

Estetik ve Kullanım: Oyuncuların kullandığı sopa ve top, sadece oyunun oynanmasını sağlayan araçlar değil, aynı zamanda polonun tarihsel zenginliğini temsil eder. Geleneksel olarak sopalar bambudan yapılırken, modern sopalar daha dayanıklı kompozit malzemelerden üretilir (Heathcote, 1995).

2.6.9. Polo Kıyafetlerinin Genel Anlamı

Zarafet ve Gelenek: Polo kıyafetleri, oyunun köklü tarihini ve aristokratik geçmişini temsil eder. Beyaz pantolon, düğmeli yakalı gömlek ve deri botlar, spordaki zarafeti vurgular.

Güvenlik ve Fonksiyon: Kıyafetler, oyuncuların güvenliğini sağlamak için tasarlanmıştır. At üzerindeki hız ve çarpışmalardan kaynaklanan riskler, kask, dizlik ve bot gibi ekipmanlarla minimize edilir.

Takım Ruhu: Polo kıyafetleri, takım kimliğini ve birliğini ifade eder. Takım renkleri ve sembolleri, oyundaki rekabeti güçlendirirken oyuncuların bir arada hareket etmesini sağlar.

3. SONUÇ POLO MARKASININ İSMİ VE POLO OYUNU İLE BAğLANTISI

Polo markasının isim seçiminde ve bu ismi kullanarak mağazalar açmasında, **polo oyununun tarihsel, kültürel ve sosyal statü ile ilişkilendirilmiş olması** büyük bir etkidir. Polo markası, adını bu sporun temsil ettiği prestij, zarafet ve aristokratik yaşam tarzından almıştır.

3.1.1 Polo Oyununun Aristokratik ve Prestijli İmajı

Polo oyunu, tarih boyunca kraliyet ailesi üyeleri, aristokratlar ve zengin sınıflarla ilişkilendirilmiştir. Bu durum, polo sporunun bir zarafet ve ayrıcalık sembolü olarak

algılanmasını sağlamıştır (Heathcote, 1995). Polo markası, bu imajı ticari bir strateji olarak benimsemiş ve ürünlerini üst sınıf bir yaşam tarzı ile özdeşleştirmiştir.

3.1.2. Marka ve Spor Arasındaki İmaj Uyumu

Zarafet ve Kalite: Polo, spor olarak şıklık ve zarafeti temsil eder. Bu nedenle, Polo markası özellikle kaliteli ve şık giysilerle bu imajı yansıtmayı hedeflemiştir (Harlow, 2004).

Sosyal Statü: Polo sporunun bir sosyal statü göstergesi olması, markanın hedef kitlesini belirlemede önemli bir rol oynamıştır. Marka, bu statüyü ürünleriyle taşıyan bir sembol haline gelmiştir (Singh, 2007).

3.1.3. Polo Markasının Hikayesi

Polo markası, 1967 yılında Ralph Lauren tarafından kuruldu. Lauren, markasına "Polo" adını vererek, ürünlerini sadece kıyafet olarak değil, aynı zamanda bir yaşam tarzının temsili olarak sunmayı amaçladı. Polo oyununun temsil ettiği değerler, markanın kimliğini şekillendirdi:

Ralph Lauren'in İlhamı: Lauren, polo sporunun zarafet, gelenek ve prestij ile ilişkilendirilmesini, kendi markasını bu değerlerle eşleştirmek için bir fırsat olarak gördü (United States Polo Association, 2023).

3.1.4. Markanın İlk Ürünleri Polo markası, ilk olarak kravat üretimiyle piyasaya girdi. Kravatların tasarımı, polo oyununun zarif ve şık imajını yansıtıyordu. Daha sonra marka, giyimden aksesuarlara kadar geniş bir ürün yelpazesi sunmaya başladı.

3.1.5. Polo Logosu ve Sembolizm

Polo markasının logosu, bir at üzerinde sopasıyla polo oynayan bir figürü iğerir. Bu logo, birkaç önemli mesaj taşıır:

Sporun Dinamizmi: At üzerindeki figür, hareket ve enerji anlamına gelir, bu da polonun fiziksel ve zihinsel beceri gerektiren bir spor olduğunu yansıtır.

Elitizm ve Gelenek: Logonun estetik yapısı, polo sporunun köklü tarihini ve üst sınıflarla ilişkilendirilen prestijini vurgular (Harlow, 2004).

3.1.6. Polo Markasının Kültürel Etkileri

Moda ve Yaşam Tarzı: Polo markası, sadece bir giyim markası değil, aynı zamanda bir yaşam tarzı sembolü olarak kabul edilir. Marka, sporun zarafetini günlük hayata taşıyan tasarımlarla fark yaratmıştır.

Global Popülerlik: Polo markası, dünya çapında bir popülerlik kazanmış ve polo sporunun prestijini geniş kitlelere tanıtmıştır.

3.1.7. Polo Oyunu ve Ticari Kullanım Arasındaki Tartışmalar

Polo markası, polo sporunun popülaritesinden faydalanırken, bazı tartışmalara da neden olmuştur:

United States Polo Association (USPA) ile Davalar: Polo markası ve USPA, yıllar boyunca isim hakkı ve logo kullanımı üzerine çeşitli hukuki tartışmalar yaşamıştır. USPA, markanın polo sporuyla doğrudan bir bağlantısı olmadığını savunmuştur (United States Polo Association, 2023).

3.2. Polo Oyunu Hakkında İlginç Bilgiler

Kadınlar Tarih Boyunca Polo Oynamıştır Her ne kadar modern dünyada polo daha çok erkeklerin oynadığı bir spor olarak görülse de, tarih boyunca kadınlar da bu oyunda aktif olmuştur. Özellikle İran'da kadınların polo oynadığına dair kayıtlar bulunmaktadır. Ayrıca, Hindistan'da Mughal

İmparatorluğu döneminde kadınların düzenli olarak polo oynadığı bilinir (Singh, 2007).

3.2.1. İngiliz Subayları Polo Oynamak İçin zel Bir Gemi Kullanmıştır İngiliz subayları, Hindistan'dan İngiltere'ye polo oyununu taşıdıklarında, bu oyunun ekipmanlarını ve atlarını taşımak için özel gemiler kullanmışlardır. Bu gemiler, "polo taşıma gemileri" olarak anılmıştır (Harlow, 2004).

3.2.2. Polo Atlarının zel Eğitim Süreci Vardır Polo oynayan atlar, sadece bu oyun için yetiştirilir ve eğitilir. "Polo pony" olarak bilinen bu atlar, hızlı manevralar yapabilme, ani duruşlar ve dnuşler gerçekleştirme konusunda özel yeteneklere sahiptir. Polo atlarının eğitimi, yaklaşık 3-5 yıl sürebilir (United States Polo Association, 2023).

3.2.3. Polo, Dünyanın En Eski Takım Sporlarından Biridir Polo, tarihsel olarak dünyanın en eski takım sporlarından biri olarak kabul edilir. Kökeni M.. 6. yüzyıla kadar uzanan bu spor, başlangıçta sadece elit sınıflar için oynanırken, zamanla farklı toplumlara yayılmıştır (Heathcote, 1995).

3.2.4. Bir Zamanlar Polo Topları İnsan Kafataslarından Yapılıyordu Polonun ilk dönemlerinde, kullanılan toplar gnmzdekilerden oldukça farklıydı. Bazı kaynaklar, oyunun başlangıç dönemlerinde top olarak insan kafataslarının kullanıldığını belirtmektedir. Bu durum, oyunun askeri kökenine işaret eder (Singh, 2007).

3.2.5. En Hızlı Gol Rekoru 6 Saniyedir Polo tarihinde kaydedilen en hızlı gol, yalnızca 6 saniye içinde gerçekleşmiştir. Bu rekor, atların hızını ve oyuncuların reflekslerini göstermesi açısından dikkat çekicidir (Harlow, 2004).

3.2.6. Polo, Bir Olimpiyat Sportu Olmuştur Polo, 1900 ile 1936 yılları arasında Olimpiyat Oyunları'nda yer almıştır.

Ancak, oyun masrafları ve at taşınmasının zorluğu nedeniyle Olimpiyat programından çıkarılmıştır (United States Polo Association, 2023).

3.2.7. Polo ve Astroloji İlişkisi Tarih boyunca bazı kùltürler, polo oyununu astrolojiyle ilişkilendirmiştir. Eski İnan'da, polo oynayan kralların bu sporu başarıyla tamamlamasının "yıldızlarının gücü" ile bağlantılı olduğuna inanılmıştır (Singh, 2007).

3.2.8. Polo Sahalarının Boyutları Olduğa Geniştir Polo, dünyanın en büyük sahalarından birinde oynanan sporlar arasındadır. Bir polo sahası, 300 x 160 yard (yaklaşık 274 x 146 metre) ölçülerindedir ve bu, yaklaşık 10 futbol sahası büyüklüğüne eşittir (Harlow, 2004).

3.2.9. Amerikan Başkanları da Polo Oynamıştır Amerikan başkanlarından Theodore Roosevelt ve John F. Kennedy'nin polo oynamış olduğu bilinmektedir. Bu durum, polo sporunun sadece İngiliz aristokrasisiyle değil, aynı zamanda Amerikan siyasi elitleriyle de ilişkilendirildiğini gösterir (United States Polo Association, 2023)

KAYNAKÇA

- Amerika Birleşik Devletleri Polo Derneği. (2023). Polonun Resmi Kuralları ve Tarihi.
- Arslan, M. (1993). evgan Oyununun Kültürel ve Tarihsel Gelişimi. İstanbul: Kültür Yayınları.
- Belek, B. (2015). Atlı Sporlar ve Kültürel Bağlantıları. Ankara: Spor Yayınları.
- Bennett, J. (1994). Polo ve Tarihi. Londra: Equestrian Press.
- Ceylan, A. (2015). Türklerin Atlı Spor Kültürü. İstanbul: Tarih Yayınları.
- Cuddon, JA (1993). Binicilik Sporunun Tarihsel Gelişimi. Oxford: Akademik Yayınlar.
- oruhlu, Y. (1997). Türklerin Savaş Kültürü ve Atlı Sporları. İstanbul: Kültürel Araştırmalar Merkezi.
- oruhlu, Y. (2012). Türk Mitolojisinde Atın Yeri ve nemi. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Demiral, H. (1965). Türk Kültüründe Atlı Sporlar ve Savaş Taktikleri. İstanbul: Türk Kültür Vakfı Yayınları.
- Devellioğlu, F. (1978). Osmanlı Spor Kültürü ve Atlı Oyunlar. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Enstitüsü.
- Durmuş, M. (2016). Türklerde Binicilik ve Savaş Teknikleri. Ankara: Tarih ve Spor Yayınları.
- Durmuş, M. (2021). Atlı Savaş Taktikleri ve Türklerin Başarıları. İstanbul: Tarih Yayınları.
- Esin, E. (2017). Orta Asya'da Atlı Sporların Tarihçesi. İstanbul: Türk Kültür Vakfı.
- Eyduran, K. (2009). Türklerde Spor Kültürü ve Atçılık. Ankara: Spor Bilimleri Enstitüsü.

- Gordon-Cumming, CF (1892). Polo ve Asya Kökenleri. Londra: Horseback Yayıncılık.
- Göksu, S. (2008). Selçuklu Döneminde Atlı Sporlar ve Savaş Eğitimi. Konya: Selçuklu Yayınları.
- Harlow, M. (2004). Antik Kültürlerde Binicilik Sporlarının Etkisi. Cambridge: Üniversite Yayınları.
- Heathcote, T. (1995). Binicilik Savaşları ve Polo Kökenleri. Londra: Binicilik Araştırmaları Enstitüsü.
- Kaymak, R. (2013). Türkiye Selçukluları ve Spor Kültürü. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Kazvini, R. (2018). Selçuklular Döneminde evgan Oyunu. Tahran: İran Tarih Enstitüsü.
- Kelepircioğlu, O. (ty). Türk Kültüründe Atın Yeri ve nemi. İstanbul: Kültürel Araştırmalar Yayınları.
- Koppers, W. (1941). İlk Göçebe Kabilelerin Kültürü'nde. Viyana: Akademik Basın.
- Kösali Muş, F. (2020). Selçuklu Bayram Törenlerinde Spor Etkinlikleri. Konya: Tarih Vakfı Yayınları.
- Linder, P. (1962). Göçebe Toplumlarda Atların Rolü. Münih: Antropolojik alışmalar.
- Merçil, E. (2011). Orta Asya'da Atçılık Kültürü ve evgan Oyunu. İstanbul: Tarih ve Kültür Yayınları.
- gel, B. (1985). Türk Mitolojisi ve At Kültürü. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- zen, S. (2012). Atlı Sporların Tarihsel Gelişimi ve Kültürel Bağlantıları. İzmir: Spor Bilimleri Yayınları.
- Sertkaya, OF (1995). Hunların Atlı Yaşam Tarzı ve Kültürel Etkileri. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

- Singh, R. (2007). Polo: Küresel Bir Binicilik Sporu. Yeni Delhi: Miras Yayınları.
- Tarhan, S. (1976). Bozkır Türklerinde Spor ve Askeri Eğitim. Ankara: Kültür Yayınları.
- Turan, F. (1941). Türklerde Takvim ve Hayvan Adları. İstanbul: Türkmen, A. (2014). At ve Binicilik Kültürü zerine Araştırmalar. Eskisehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- UNESCO. (2017). ovgan'ın (İran Polosu) Kültürel Mirası. Paris
- Yıldız, C. (2002). Türk Spor Kültürü ve Atçılık Gelenekleri. Ankara:

HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ

KONULARI

yaz
yayınları

YAZ Yayınları

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar / AFYONKARAHİSAR

Tel : (0 531) 880 92 99

yazyayinlari@gmail.com • www.yazyayinlari.com